

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНО-ТЕАТРАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку як психолого-педагогічна проблема.....	3
1.2. Дефінітивний аналіз базових понять дослідження.....	17
1.3. Роль музично-театральної діяльності у розвитку творчих здібностей дошкільників	23
1.4. Діагностика рівня розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку (за результатами констатувального етапу експерименту).....	28
Висновки до першого розділу	33

РОЗДІЛ ІІ. ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНО-ТЕАТРАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Методика організації театральних свят та календарно-обрядових постановок у ДНЗ.....	34
2.2. Використання музичного театру у процесі роботи ДНЗ.....	41
2.3. Форми організації музично-театральної діяльності дітей дошкільного віку (розваги, театралізовані вистави, казки-інсценізації, календарно-обрядові свята).....	44
Висновки до другого розділу.....	48
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54
ДОДАТКИ.....	62

ВСТУП

Перетворення, що відбуваються в суспільстві, породжують в освіті нові вимоги в підготовці дітей до школи. Одним з таких вимог є розвиток художньо-творчих здібностей у дітей дошкільного віку. Художньо-творчі здібності є одним з компонентів загальної структури особистості. Основою художньо-творчих здібностей є загальні здібності. Якщо дитина вміє аналізувати, порівнювати, спостерігати, розмірковувати, узагальнювати, то у неї, як правило, виявляється високий рівень інтелекту. Така дитина може бути обдарованою і в інших сферах: художній, музичній, сфері соціальних відносин (лідерство), психомоторній (спорт), творчій, де її буде відрізнити висока здатність до створення нових ідей.

Проблема розвитку художньої творчості в системі естетичного виховання підростаючого покоління в даний час все ширше привертає увагу філософів, психологів, педагогів. Дослідження педагогіки і психології у галузі розвитку творчості простежуються в роботах І.Лернера, А.Матюшкина, Л.Столович та ін. Ідеї практичної психології і діагностики творчості викладені в роботах Л.Виготського, Р.Грановської, Ю.Крижанської, Т.Марцинковського, Дж.Роджерса, Б.Теплова. Дослідження процесів творчого мислення, виконані в системі гештальт-психології (М.Вертгеймер, К.Дункер та ін.) й у вітчизняній психології (В.Брушлинський, Я.Пономарьов, К.Славська, О.Тихомиров та ін.), дозволили виявити психологічну структуру творчих проблем, а також етапи і деякі психологічні закономірності пошуку і досягнення їх розв'язання.

Творча діяльність людини на сучасному етапі є предметом дослідження філософії, фізіології, психології, педагогіки, логіки. Філософія надає методологічну основу для дослідження, вивчає принципи істинності знання, результатів творчого мислення (Г.Буш, К.Пігров, П.Якобсон). Психологія досліджує процеси творчого мислення (Б.Ананьєв, С.Максименко, В.Моляко, А.Рахімов). Педагогіка вивчає шляхи та засоби формування творчої

особистості (І.Барташнікова, Д.Богоявленська, Н.Гузій, С.Сисоева та ін.). На сьогодні дослідженням проблем розвитку творчого мислення в педагогічній площині займаються також О.Акімова, О.Грушко, Г.Ковальова, Н.Вишнякова, Н.Терентьева, Л.Футлик та ін.

У педагогічних дослідженнях, спрямованих на вивчення дитячої творчості в різних видах художньої діяльності (літературної, образотворчої, музичної, театральної), незмінно наголошується на необхідності формування естетичного ставлення до творів мистецтва. Проблема взаємодії мистецтв розглядалася в різних аспектах: як вплив взаємозв'язку музики і живопису на творчість дітей (С.Козирєва, Г.Новикова, Р.Чумічева); розвиток музичного сприйняття дошкільнят в умовах взаємодії різних мистецтв (К.Тарасова, Т.Рубан). Вплив театрального мистецтва на формування духовної культури особистості висвітлено в роботах Е.Вахтангова, І.Глікмана, Б.Захави, Т.Куришевой, А.Луначарського, В.Немировича-Данченка, К.Станіславського, А.Таїрова, Г.Товстоногова; проблемам морального розвитку дітей засобами театру присвячені праці А.Брянцева, Е.Деммені, С.Образцова та ін.

Розвиток художньо-творчих здібностей сприяє розвитку особистості дитини в цілому. Як стверджують видатні психологи Л.Венгер, Л.Виготський, Д.Ельконін, Б.Теплов та ін., суспільство постійно відчуває потребу в творчих особистостях, здатних активно діяти, нестандартно мислити, знаходити оригінальні рішення будь-яких життєвих проблем.

У Базовому компоненті дошкільної освіти зазначено, що метою діяльності дошкільного закладу є забезпечення гармонійного розвитку кожної дитини, створення сприятливих умов для її особистісного становлення та творчої самореалізації. Одним із ефективних засобів педагогічного впливу на розвиток творчої особистості дошкільника названо театралізовану діяльність [2]. Вона сприяє естетичному вихованню дітей, залучає їх до мистецтва, розвиває вміння бачити, чути, розуміти красу слова, дії. Театральне мистецтво близьке і зрозуміле дітям, адже в його основі гра, а

це для малюка — найголовніший аспект діяльності, адже діти, граючись, розвиваються.

У змістовому наповненні освітньої лінії «Дитина у світі культури» Базового компонента дошкільної освіти відмічено, що успішною дитяча театральна діяльність є тоді, коли дитина «творчо застосовує художньо-мовленнєвий музично-пластично-пісенний досвід у театралізованій грі, сценках, самостійно вигаданих казках, творах інших літературних жанрів» [2].

Театралізовані ігри позитивно впливають на емоційну сферу дитини, вони акумулюють життєву мудрість, оптимізм, енергію народу. Театр — це високий рівень естетичного виховання, адже він поєднує в собі впливи музики, танцю, пластики, мовлення та образотворчого мистецтва. Театралізовані ігри приносять величезну користь для духовного виховання, становлення характеру дитини, прищеплення їй найкращих рис, сприяють утвердженню себе в суспільстві.

Саме музично-театральна діяльність є унікальним засобом розвитку художньо-творчих здібностей дітей. Розв'язання задач, спрямованих на розвиток художньо-творчих здібностей засобами музично-театральної діяльності дошкільників вимагає визначення іншої технології, використання музично-театральних методик та їх комбінацій в цілісному педагогічному процесі.

Актуальність даної проблеми, а також протиріччя, які виникли між потребами педагогічної теорії в осмисленні значущості розвитку творчих здібностей дошкільнят засобами музично-театралізованої діяльності з одного боку, і недостатньою методичною розробленістю даного питання в програмних документах, з іншого; та потенційними можливостями музично-театральної діяльності та їх недостатньою реалізацією в педагогічній практиці спонукали нас до вибору теми дослідження: **«Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами музично-театральної діяльності»**.

Об'єкт дослідження – процес розвитку творчих здібностей дітей.

Предмет дослідження – музично-театральна діяльність як засіб розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку.

Мета дослідження – визначити та обґрунтувати шляхи розвитку творчих здібностей дошкільників засобами музично-театральної діяльності.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати науково-теоретичну та навчально-методичну літературу з проблеми дослідження.
2. З'ясувати психолого-педагогічні основи розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку.
3. Визначити роль музично-театральної діяльності у розвитку творчих здібностей дошкільників
4. Діагностувати стан розвитку творчих здібностей в дітей дошкільного віку.
5. Схарактеризувати шляхи розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами музично-театральної діяльності.

Для розв'язання поставлених завдань були використані **методи:**

теоретичні – вивчення та аналіз наукової та методичної літератури з проблеми дослідження;

емпіричні – спостереження за навчально-виховним процесом; узагальнення, вивчення продуктів навчальної діяльності; бесіди, статистичне опрацювання результатів, кількісний та якісний аналіз експериментальних даних.

База дослідження: КЗ «ДНЗ № 46 «Соняшник» ВМР», група інклюзивного навчання № 18.

Апробація результатів роботи здійснювалась протягом усього періоду виконання дослідження. Основні положення дипломної роботи висвітлювалися на науково-практичних конференціях: «Психологія та педагогіка: сучасні методики та інновації, досвід практичного застосування»

(Львів, 28-29 жовтня 2016 р.), звітній науково-практичній конференції (Вінниця, 2017 р.).

За результатами дипломного дослідження опубліковано 2 статті:

1. Дазідова Г. «Реалізація ідей В.О.Сухомлинського щодо розвитку творчих здібностей дітей засобами театралізованої діяльності» / Г. Дазідова // Зб. тез наукових робіт учасників міжнар. наук-прак. конф. «Психологія та педагогіка: сучасні методики та інновації. Досвід практичного застосування» (28-29 жовтня 2016 р). – Львів: Громадська організація «Львівська педагогічна спільнота», Львів, 2016. – С. 133-135;
2. Дазідова Г. «Особливості музично-театральної діяльності дітей дошкільного віку в закладах позашкільної освіти» / Г. Дазідова // Наукові записки: Зб. мат. наук-прак. конф. викл. і студ. ФДПОМ – Серія «Мистецтво». – Вип. VIII. – Вінниця: ВДПУ ім. Коцюбинського, 2017 – С. 57-60.

Дипломна робота складається зі вступу, 2 розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (85 джерел), 5 додатків загальним обсягом 71 сторінка. Загальний обсяг роботи становить 133 сторінки.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНО-ТЕАТРАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку як психолого-педагогічна проблема

Розвиток української держави зумовлює необхідність виховання нового типу особистості з високим рівнем духовності і культури, спроможної самостійно приймати нестандартні рішення, здійснювати вільний вибір, творчо мислити, гнучко реагувати на зміни обставин і самій їх творити.

Шляхи найбільш ефективного розвитку творчих здібностей дитини впродовж ХХ ст. досліджували багато психологів і педагогів: М.Арнаутов, Р.Арнхейм, Л.Виготський, В.Левін, О.Лук, О.Никифорова, Б.Теплов, П.Якобсон та ін. Значний внесок у розробку психологічних принципів творчого розвитку дітей дошкільного й молодшого шкільного віку внесли Л.Венгер, В.Давидов, Д.Ельконін, А.Запорожець та ін. Так, вітчизняними (Л.Богоявленська, О.Лук, О.Матюшкін, В.Моляко, Я.Пономарьов, Я.Шубінський) та зарубіжними (Д.Гілфорд, А.Маслоу, К.Роджерс, Ч.Спірмен) дослідниками вивчалися різні аспекти проблеми творчих здібностей: їх природа, компоненти, критерії та показники розвитку, методи і прийоми формування. У той же час, більшість із цих питань усе ж залишаються дискусійними, що свідчить про складність та багатозначність досліджуваної проблеми. Ученими неодноразово підкреслювалася думка, що формування здібностей є керованим психолого-педагогічним процесом, що включає вплив на мотиви творчої діяльності (О.Дусавицький, О.Киричук), пізнавальні інтереси (Н.Бібік, Г.Щукіна), загальнонавчальні вміння (Н.Каневська, Н.Підгорна, О.Савченко).

Аналіз праць науковців дозволяє стверджувати, що творчі прояви у дитини спостерігаються досить рано. Але, на жаль, наука не має достатньо повної характеристики творчих проявів дитини раннього віку. Зумовлене це

насамперед тим, що кожна дитина індивідуальна, отже, творчі прояви в кожній окремій дитині будуть притаманні тільки цій дитині, хоча, безумовно, є й типові творчі прояви, характерні для дітей-дошкільників.

Для дитячої творчості характерним є непередбачуваність, спонтанність. Творчі процеси найчастіше протікають на несвідомому рівні, а свідомість фіксує лише їхній кінцевий результат. Причому не все, що дивує дитину, буде дивувати дорослого, оскільки світ дитини – своєрідний, непізнаний, індивідуальний – є таким, що не завжди піддається дорослому поясненню.

І у творчій, і в будь-якій іншій діяльності дитині властиві всеохоплююча допитливість, дослідження світу: від «Що це таке?» до «Хочу знати все!». Пізнавальна активність дитини спрямована не тільки на пізнання окремого предмета чи явища, а й на розпізнання його устрою, причини, мети, призначення, способу використання й таке інше. Пізнавальний інтерес є важливою складовою пізнавальної активності. Він зростає в процесі накопичення дитиною досвіду пізнавальної діяльності, що також виявляється у дитячій творчості. Дитині властивий потяг до казок, віршів, музики, картин, загалом – до мистецтва. Однією з характерних рис дитини раннього та дошкільного віку є відчуття прекрасного, прагнення до красивого. З народження дитину приваблюють ритмічні рухи, музичні звуки, яскраві кольори, виразна міміка, голоси дорослих та дітей. Поступово у неї формується естетичне сприйняття, яке стає основою, «матеріалом» для творчої діяльності.

Формування творчих здібностей у дітей, як правило пов'язане з грою. Адже давно відомо, що гра є провідною діяльністю дитини дошкільного віку, а отже – й «веде» за собою розвиток дитини. Дошкільнята малюють і – грають, танцюють і – грають, конструюють і – грають, називають слова, вигадують казки й постійно грають. Грають навіть тоді, коли займають серйозною справою. Через гру, експериментування, творчість іде пізнання дитини навколишнього світу. У грі дитина робить спроби знайти своє місце у житті.

Розвиток цих здібностей вимагає створення певних умов, за яких дитина почуватиметься вільною від впливу дорослого. Коли діти захоплені, вільні, безтурботні, творче рішення приходить ніби саме собою. Дитина дивується, радіє результатам. Творчі прояви наявні там, де відсутні заборона, стримування, певні знання, моральні принципи тощо. Л.Виготський вказував, що у дитячій творчості велику роль відіграє комбінування цілого та частин, реального та вигаданого [15, с. 150]. Отже, в самостійній діяльності або під час спільних з дорослим ігор дитині слід ненав'язливо розкривати прийоми творчого мислення, вчити її помічати незвичне.

Якщо спостерігати за дітьми та проаналізувати їхню діяльність, можна помітити, що все, чим вони займаються, є своєрідною творчістю: дитина пізнає властивості оточуючих предметів; «грає» зі словами, промовляючи низку звуків рідної мови, й створює незвичні слова; експериментує з різними матеріалами; просто грає. У грі малюк має змогу поекспериментувати, багаторазово виконати будь-яку дію, від якої він отримує задоволення і, можливо, різні результати. Якщо будь-яку справу малюка розглядати як своєрідну гру-творчість, то у ній будуть розвиватися такі важливі характеристики, як:

- *швидкість думки* – здатність до генерування якнайбільшого числа ідей. Фактично – кількість ідей, що виникають за одиницю часу.
- *гнучкість мислення* – здібність легко переходити від полярних за змістом явищ одного класу до іншого. У процесі творчості необхідно вміти гнучко змінювати стратегію й тактику творчого пошуку, переключатися з однієї ідеї на іншу, вміти переносити ідеї з одного об'єкта на інший і бути готовим до отримання парадоксального рішення;
- *оригінальність* – здатність формувати нові, неочікувані ідеї, що відрізняються від загальноприйнятих;
- *сміливість* – здатність сприймати рішення в ситуаціях невизначеності;

- *допитливість* – відкритість та інтерес до більш глибокого вивчення окремих видів дитячої діяльності: образотворчої, музичної, театральної, літературної тощо.

Відомо, що одним із головних напрямів гуманізації процесу навчання є перетворення взаємодії суб'єктів навчального процесу в засіб формування, розвитку і саморозвитку особистостей. В.Сухомлинський підкреслював, що особистість дитини – більше результат саморозвитку, ніж регульованого розвитку, що психологічним механізмом сприяння цьому саморозвитку є психічний стан злиття впливу дорослого і самоактивності дитини з переважанням останньої [75, с. 356]. За таких умов тільки ті психолого-педагогічні концепції, які пропонують суб'єктам навчального процесу психолого-педагогічні механізми самовдосконалення та прилучення до творчого процесу особистісної самореалізації, можуть уважатися гуманістичними, незалежно від наявності чи відсутності в них цієї назви. Досліджуючи філософські аспекти визначення творчості, педагоги наголошують, що творчість веде до розвитку особистості, до її самореалізації у процесі створення матеріальних і духовних цінностей.

З філософської точки зору творчість можна визначити як мислення і практичну діяльність, результатом яких є створення оригінальних, неповторних цінностей, установлення нових фактів, властивостей, закономірностей, а також методів дослідження і перетворення матеріального світу або духовної культури [19].

У контексті дослідження проблеми розвитку творчих здібностей у дошкільному віці, важливою для нас є думка Л.Виготського, який вважає творчість постійним супутником дитячого розвитку, результатом якої є ініціативність і самостійність мислення, здатність до самовираження у творчому акті. Автор зауважує, що “найвищий вияв творчості і досі доступний лише небагатьом обраним геніям людства, але в буденному житті, що оточує нас, творчість є необхідною умовою існування, і все, що виходить за межі рутини і в ньому міститься щось нове, зобов'язане своїм

походженням творчому процесу людини” [17, с. 93]. Кожна людина характеризується своїм унікальним набором якостей, які визначають рівень її творчих досягнень та можливостей. Особливого значення у процесі творчості набувають як соціальні, так і особистісні чинники, зокрема такі, як характер, сила волі, винахідливість, пристрасть, завзятість, наполегливість, уміння забезпечити регулярність і ритмічність розумової праці. Тобто, здатність людини до творчості не характеризується якоюсь однією конкретною здібністю, це інтегративна якість особистості, що відображає її особливу внутрішню структуру: спрямованість, певні психічні процеси, характерологічні якості та вміння, де вроджене і набуте виступає в діалектичній єдності і нерозривному зв'язку.

Останнім часом, разом із здібностями до творчості в центрі уваги дослідників перебуває явище *креативності*, до ознак якої відносять наявність інтелекту та ініціативи, своєрідну відкритість досвіду, чутливість до нового, уміння бачити та вирішувати проблеми. Ця якість особистості, з одного боку, реалізується у процесі творчості і виступає її мотиваційною основою, а з іншого – розвивається і формується залежно від особливостей і умов його протікання. Креативність є однією з базових характеристик дитини дошкільного віку, що характеризує активну позицію особистості, готовність ухвалювати миттєві рішення, допитливість, здатність коментувати процес та результати діяльності, стійку мотивацію досягнень, розвинену уяву, а також здатність до створення творчого образу, який характеризується оригінальністю, варіативністю, гнучкістю та рухливістю. Дане положення також підтверджує ґрунтовне дослідження, проведене Л.Суботіною, яке доводить, що відносно самостійна та динамічна система творчих якостей пов'язана з інтелектом, умовами розвитку, вона формується розвивається і проявляється у творчій діяльності і забезпечує розвивальну взаємодію особистості з навколишньою дійсністю [70, с. 51-62]. Складна структура творчих можливостей особистості, яка передбачає розвиток “креативного ядра” як передумову до творчості та тих додаткових мотивів, особистісних

утворень та здібностей, що сприяють її успішній творчій діяльності. З огляду на це можна визначити творчу особистість як креативну особистість, яка внаслідок впливу зовнішніх факторів набула необхідні в актуалізації творчого потенціалу людини додаткові мотиви, особисті утворення, здібності, що сприяють досягненню творчих результатів в одному чи декількох видах творчої діяльності.

Вивчення вікових особливостей творчих здібностей, креативності, обдарованості залишається актуальним сьогодні, про що свідчать дослідження таких науковців, як Ю.Бабаєвої, Н.Лейтеса, О.Матюшкіна, В.Панова, М.Подд'якова, О.Яковлевої та ін. Відомий дослідник проблеми творчості О.Лук, спираючись на біографії видатних учених, винахідників, художників і музикантів, виділяє наступні *творчі здібності*:

- здібність бачити проблему там, де її не бачать інші;
- здібність згортати розумові операції, замінюючи кілька понять одним і використовуючи більш місткі в інформаційному відношенні символи;
- здібність застосувати навички, набуті при вирішенні одного завдання до вирішення іншого;
- здібність сприймати дійсність цілісно, не подрібнюючи її на частини;
- здібність легко асоціювати віддалені поняття;
- здібність пам'яті видавати потрібну інформацію в потрібну хвилину;
- гнучкість мислення;
- здатність вибирати одну з альтернатив рішення проблеми до її перевірки;
- здатність включати сприйняті відомості у вже наявні системи знань;
- здатність бачити речі такими, які вони є, виділяти спостережуване з того, що привноситься інтерпретацією;
- легкість генерування ідей;
- творча уява;
- здатність доопрацювання деталей, до вдосконалювання первісного задуму [44, с. 6-36].

Отже творчі здібності людини називаються креативністю, яка може виявлятися в мисленні, почуттях, окремих видах діяльності. Креативність характеризує особистість у цілому або її окремі сторони, продукти діяльності, процес їхнього створення.

Аналіз науково-педагогічної і психологічної літератури з проблеми творчості дозволив зробити висновок щодо багатоаспектності поглядів учених на її природу, структуру, шляхи формування та недостатню розробку питання щодо розвитку творчих здібностей, зокрема у дітей дошкільного віку.

У дошкільному дитинстві *провідними видами діяльності є:*

- емоційне та емоційно-предметне спілкування з дорослими, яке збагачує дитину новими враженнями, формує перші уявлення про найближче середовище;
- предметна діяльність, яка істотно впливає на розвиток усіх пізнавальних процесів, сприяє формуванню цілей та мотивів поведінки, засвоєнню початкових знань про предмети та дії з ними;
- гра, у якій динамічно розвивається соціальна, пізнавальна активність дошкільника, засвоюються різні способи дій, знання про властивості й ознаки предметів, зв'язки між предметами і явищами, набуваються соціальні навички міжособистісних відносин, розвивається творча уява;
- продуктивні види діяльності (малювання, ліплення, конструювання), які дають багатий матеріал для розвитку конструктивного мислення, уяви, художніх здібностей, уміння ставити мету і досягати її, обирати засоби здійснення задуму;
- праця, як чинник розвитку наполегливості, суспільної спрямованості особистості, почуття власної гідності та обов'язку, уміння аналізувати корисність своєї роботи;
- навчальна діяльність, у процесі якої збагачуються розумові та практичні вміння [22, с.221-250].

Вирішення проблеми розвитку творчих здібностей потребує розгляду *особливостей психічного й фізичного розвитку* дітей даного віку. Адже необхідною умовою досягнення ефективності навчально-виховної діяльності є розробка стратегій викладання з урахуванням вікових можливостей дитини. Зважаючи на психофізіологічні особливості дитини-дошкільника, необхідно зупинитися на особливостях дитячої творчості.

Аналіз праць науковців дозволяє стверджувати, що:

- творчі прояви в дитини спостерігаються досить рано, це зумовлено тим, що кожна дитина індивідуальна ;
- для дитячої творчості характерними є непередбачуваність, спонтанність;
- і в творчій, і в будь-якій іншій діяльності дитині властиві всеохоплююча допитливість, дослідження світу: від «що це таке» до «хочу все знати»;
- дитині властивий потяг до казок, віршів, музики, картин, загалом – до мистецтва;
- дитяча творчість, як правило, пов'язана з грою, що є провідним видом діяльності дитини дошкільного віку;
- творчість вимагає створення певних умов, за яких дитина почуватиметься вільною від впливу дорослого;
- креативність є однією з базових характеристик дитини дошкільного віку, що характеризує активну позицію особистості, готовність ухвалювати миттєві рішення, допитливість, здатність коментувати процес та результати діяльності, стійку мотивацію досягнень, розвинену уяву, а також здатність до створення творчого образу, який характеризується оригінальністю, варіативністю, гнучкістю та рухливістю [46, с. 245-250].

Уключення дитини у творчу діяльність на основі методів театралізованих ігор, творчих завдань та стимулювання творчої діяльності створює умови не тільки для розвитку творчих здібностей, але й для формування стійкої системи знань і системи цінностей. Серед шляхів

розвитку творчості, пізнавальної активності, самостійності, самореалізації дітей слід назвати необхідність використання в роботі з дошкільниками різноманітних завдань – навчальних, розвивальних, пізнавальних, інтелектуальних, трудових, нестандартних, творчих (І.Лернер, М.Махмутов, В.Моляко, Г.Сирота та ін.).

Виходячи з аналізу педагогічних аспектів психолого-педагогічних творчих завдань, а також урахуваючи особливості розвитку пізнавальної активності дитини дошкільного віку, В.Суржанською [71, с. 99] була розроблена класифікація творчих завдань. При цьому були враховані притаманні дошкільникам види діяльності, які передбачають прояв творчості (зображувальної, словесної, музичної, математичної).

Види творчих завдань:

- зображувальні творчі завдання на малювання різними матеріалами; різну техніку виконання малюнку; закінчення розпочатого малюнку (коли задається певний набір ліній); малювання із заплющеними очима; конструювання;
- музичні творчі завдання на вигадування співомовок; проспівування пісеньок “різними голосами”; вигадування танців під музику; пантомімічні передавання образів на зразок “незвичних танців” (вигадування танців, нехарактерним персонажам, або під невластиву певному образу музику); гра у шумовому оркестрі;
- словесні творчі завдання на добір рими, складання початку та закінчення вірша; фонетичне розрізнення звуків та добір варіантів їх застосування; завдання у віршах-діалогах; завдання-загадки;
- логіко-математичні завдання варіативного характеру з формами, величинами, числами;
- творчі завдання комбінованого типу (наприклад, слухання «чарівних звуків» та їх подальшу інтерпретацію у рухах, словесній чи зображувальній діяльності) [48, с.100-112].

Отже, як показує аналіз науково-педагогічної і психологічної літератури, розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку можливий за таких умов: забезпечення особистісно-орієнтованого характеру педагогічної взаємодії; педагогічне стимулювання творчої самореалізації у процесі ігрової діяльності, створення емоційно сприятливого навчально-виховного середовища; поетапність включення дошкільників у творчу діяльність (інтерпретація, імпровізація); уведення елементів інтеграції мистецтв у навчально-виховний процес; дотримання принципів системності, домінантності та варіативності; застосування розроблених форм, методів та засобів навчання; дотримання технології проведення уроку.

1.2. Дефінітивний аналіз базових понять дослідження

На формування особистості дитини впливає багато чинників, серед яких щільне місце посідає культура й мистецтво. Поступово знайомлячись з культурною спадщиною людства, дитина залучається до її цінностей, збагачує власний життєвий досвід, має можливість творчо застосовувати набуті знання у притаманних їй видах діяльності. Відповідно, розвивається уява, мислення, комунікативні навички, вміння розуміти іншого тощо. Музика, художнє слово, зображувальне мистецтво, театр стають для дитини джерелом переживання радощів, відкривають дитині мистецтво, забезпечують багатство вражень. В.Сухомлинський зазначав: «Кожна дитина не тільки сприймає, але й малює, творить, створює. Те, як дитина бачить світ, є своєрідною художньою творчістю. Образ, що срийняла й одночасно створила дитина, несе в собі яскраве емоційне забарвлення. Діти переживають бурхливу радість, сприймаючи образи навколишнього світу і додаючи до них що-небудь з фантазії. Емоційна насиченість сприйняття – це духовний заряд духовної творчості» [74, с.150].

Поняття «творчість» широко використовується у повсякденному житті та науковій літературі. Проте існують труднощі щодо його значення. До основних понять «творчості» належать такі:

Творчість – це діяльність людини, в якій вона створює нові об'єкти та якості, схеми поведінки й спілкування, нові образи та знання [19, с. 245].

Творчість є вищою формою активності та самодіяльності людини [19, с. 246].

Творчість – це суто людська діяльність; це не лише створення суспільно значущого продукту, творчістю можна назвати всі ті «відкриття», які людина робить особисто для себе; творчими є майже всі психічні процеси, за винятком, може, автоматизованих дій [19, с. 246-247].

Творчість – це потреба в самоактуалізації, повній і вільній реалізації своїх здібностей та життєвих можливостей [19, с. 248-249].

Аналізуючи наведені визначення, робимо висновок, що *творчість* – це людська діяльність, у процесі якої особистість, задовольняючи потреби в реалізації своїх здібностей, створює нові знання, об'єкти, схеми поведінки, робить власні «відкриття».

Поряд із поняттям «*творчість*» вживається й поняття «*креативність*». Креативність розглядається вченими як характеристика творчого потенціалу особистості. За словником педагогічних термінів, «креативність – це рівень творчої обдарованості, здатності до творчості, що складає досить стійку характеристику особистості» [19, с. 260].

Отже, поняття «творчість» та «креативність» характеризують особистість.

Творчість є напруженою роботою, якій передують тривалий період накопичення вражень про навколишній світ, сприйняття, аналізу явищ, подій, усвідомлення власного ставлення до них. Але це більше стосується дорослих. Для дитини-дошкільника пізнання навколишнього світу складає сенс її життя, творчість є ніби продуктом цього пізнання. Зважаючи на психологію особистості дитини-дошкільника, не можемо не зупинитися на особливостях дитячої творчості.

У методичій літературі згадується ще одне поняття, пов'язане з творчістю – *творчі здібності* – це здатність дивуватися, пізнавати, вміння

знаходити вихід із нестандартних ситуацій; це спрямованість на відкриття нового й здатність глибокого усвідомлення» [19, с.265].

Як показують наукові дослідження й досвід педагогів-практиків, творчі здібності виявляються з п'ятого року життя, але це зовсім не означає, що до цього моменту їх не слід розвивати. Навпаки, чим раніше дитину навчать спостерігати, пояснювати незвичайне, дивуватися оточуючим явищам, предметам, експериментувати тим ґрунтовніше підготують її до прояву власне творчих здібностей. Творчість багато в чому визначється вмінням по-різному висловлювати свої почуття та уявлення про наволишній світ. Для цього слід навчити дитину бачити предмет з різних боків, уміти, врахувати різні ознаки предмета, створювати образ. Необхідно, щоб дитина не тільки вільно фантазувала, а й спрямовувала свою фантазію, творчі здібності на вирішення різноманітних завдань.

Для розвитку творчих здібностей дитині необхідно накопичити як найбільше вражень про наволишній світ під час виконання різних видів діяльності. Пізніше дитина зацікавиться процесом творчості спочатку в тому виді діяльності, який їй сподобається найбільше, а потім – в усіх притаманних дошкільникам видах діяльності (гра, малювання, конструювання, гра на шумових та музичних інструментах, співи й танці, театралізована діяльність, читання та розігрування сюжетів знайомих літературних творів, складання віршів чи казок, праця, ліплення, аплікація, ігри з геометричними фігурами або графічними символами, експериментування тощо). Сформувавши в дитини інтерес до будь-якого (або декількох) виду діяльності, нам вдається захопити вихованця процесом творчості.

Іноді діти не можуть самі визначити, що їм дійсно подобається. Щоб визначити це, спостерігайте за дитиною, коли вона діє самостійно, та спробуйте дати відповіді на запитання: «Чим зайнята дитина?», «Чи проявляє вона самостійність у доборі матеріалів для діяльності?», «Чи вміє запросити до діяльності товаришів?», «Як домовляється про її хід?», «Чи проявляє

дитина наполегливість у досягненні поставленої мети?», «Чи отримує дитина задоволення від самого процесу діяльності?», «Чи наявні в обраній дитиною діяльності продукти творчості?», «Чи радіє їм дитина?», «Чи дивують вони малюка?»).

Для розвитку творчості необхідно створити відповідні умови, що впливають на позитивний стан та спричиняють прояву у дошкільників розумової активності, витримки, саморегуляції. Насамперед це стосується належного психологічного оточення. Також слід пам'ятати про наявність необхідних для творчої діяльності матеріалів. Вони завжди мають бути доступними для дитини. При цьому не важливо, яким чином дитина буде їх використовувати (за власним призначенням чи якимось інакше). Головним є факт дії, власне експериментування, пізнання властивостей, способів дії з тим чи іншим предметом або матеріалом.

За В. Сухомлинським: «Дітям не треба багато говорити, не слід багато їм розповідати, слово – не цяцька, а словесне перенасичення – одне з найшкідливіших перенасичень. Дитині треба не тільки слухати слово вихователя, але й мовчати; в цю мить вона думає, осмислює почуте та побачене» [73, с.273-274]. Обережно, лагідно, ненав'язливо підтримуйте прагнення дитини до творчості. Співчуйте невдачам малюка, підтримуйте творчі пошуки дитини, ставтеся до процесу із симпатією та теплотою. У жодному разі не давайте негативної оцінки дитячій творчості. Будьте терплячі до «дивних» ідей дитини.

Отже, творчість дошкільника передбачає наявність у нього здібностей, мотивів, знань і умінь, завдяки яким створюється продукт, що відрізняється новизною, оригінальністю, унікальністю. Вивчення цих властивостей особистості виявило важливу роль уяви, інтуїції, неусвідомлюваних компонентів розумової активності, а також потреби особистості в самоактуалізації, в розкритті і розширенні своїх творчих можливостей.

Серед шляхів розвитку пізнавальної активності, самостійності, творчості, самореалізації дітей у багатьох дослідженнях учених

підкреслюється необхідність використання у роботі з дошкільниками різноманітних завдань-навчальних, розвивальних, пізнавальних, інтелектуальних, трудових, нестандартних, творчих. При цьому слід зазначити, що в існуючих роботах, нажаль, мало приділяється уваги розробці творчих завдань з урахуванням індивідуальних проявів дітей дошкільного віку. Творчі здібності пов'язані із створенням нового, оригінального продукту, зі знаходженням нових способів виконання діяльності.

Яскраво творчі здібності проявляються в музичній діяльності. *Музика* – це вид мистецтва. Засобом передачі настрою й почуття в музиці служать спеціально організовані звуки. Основними елементами й виразними засобами музики є мелодія, ритм, метр, темп, динаміка, тембр, гармонія й інші. Музика є ефективним засобом виховання художнього смаку в дитини, вона здатна впливати на настрій, у психіатрії є навіть спеціальна музикотерапія. За допомогою музики можна навіть впливати на здоров'я людини. Коли людина чує швидко музику, у неї частішає пульс, підвищується тиск, вона починає рухатися й думати швидше. Музику прийнято розділяти по жанрам і видам. Музичні добутки кожного жанру й виду, як правило, легко відрізнити один від одного через специфічні музичні властивості кожного [19].

Розвиток музичних здібностей – одне з головних завдань музичного виховання дітей дошкільного віку. Музичні здібності складають єдність таких здібностей, як ладове відчуття, що проявляється в емоційному сприйманні та легкому впізнанні мелодій, здібність до слухового уявлення, що проявляється в точному відтворенні мелодій на слух (музична пам'ять), музично-ритмічне відчуття – здібність відчувати ритм та відтворювати його. Важливе значення має і абсолютний слух – здібність точно визначити висоту звуку без порівняння його з еталоном (хоча ця властивість не обов'язкова). Всі ці часткові здібності групуються навколо стрижневої здібності – музикальності, під якою розуміється здібність сприймати музику, як враження певного змісту (а не просто гармонійне поєднання звуків). Безумовно, сама організація роботи з розвитку творчих здібностей в

дошкільному навчальному закладі вимагає від педагога творчості і майстерності і, як показує практика, викликає у дітей активний інтерес до музики, сприяє швидкому оволодінню дітьми музичним репертуаром.

Далеко не останнє місце у розвитку творчості дітей посідає театралізована діяльність дітей. *Театралізована діяльність* – художня діяльність, що пов'язана зі сприйманням творів театрального мистецтва і відтворенням в ігровій формі набутих уявлень, вражень, почуттів [19]. *Театралізація* – це передача авторського або складання власного тексту на задану тему за допомогою вербальних та невербальних засобів виразності, підготовка та показ вистави за ними [19].

Театралізована діяльність передбачає:

- формування вмінь втілюватися в образ та утримувати його впродовж усієї діяльності;
- усвідомлювання характерних особливостей різних художніх образів;
- перенесення здобутих уявлень в самостійну ігрову діяльність;
- прищеплення дітям інтересу до театру як до виду мистецтва.

Творчість дітей в театральній-ігровій діяльності виявляється в трьох напрямках:

1. як творчість продуктивна (ствір власних сюжетів або творча інтерпретація заданого сюжету);
2. виконавська (мовне, рухове) – акторські здібності;
3. оформлювальна (декорації, костюми тощо).

Ці напрями можуть об'єднуватися.

З психологічної точки зору дошкільне дитинство є сприятливим періодом для розвитку творчих здібностей тому, що в цьому віці діти надзвичайно допитливі, у них є величезне бажання пізнавати навколишній світ. Становлення компетентності дитини в різних сферах художньої діяльності, готовності до гри - драматизації здійснюється в сім'ї, за підтримки батьків і в педагогічному процесі ДНЗ. Театралізовані ігри приносять величезну користь для естетичного та духовного виховання, для становлення

характеру дитини, для прищеплення їй найкращих рис, для утвердження себе в суспільстві. Отже, дитяча творчість – своєрідна сфера дитячого життя. Займаючись нею, дитина діє, спілкується з дорослими та однолітками.

1.3. Роль музично – театральної діяльності у розвитку творчих здібностей дошкільників

Під театралізованою діяльністю ми розуміємо творчий ігровий процес сприймання, засвоєння творчого матеріалу дітьми дошкільного віку, творення особистісного репертуару, варіантів, інтерпретацій за законами дитячої творчості, який дозволяє ефективно впливати на розвиток і виховання творчої особистості. Сам процес театралізованої діяльності – це жива частина дитячого життя, їх інтересів, докільця і світу, в якому вигадані, різноманітні поєднання реального і фантастичного займають основне місце. Саме через музично-театралізовану діяльність з елементами ігродизайну дитина має можливість самореалізуватися. Це діяльність, яка розвиває індивідуальну потребу в позитивних емоціях і виявлення свого радісного задоволення, це звичайний, вільний і природний шлях до розвитку творчої активності дітей.

Залучення дітей до музично-театралізованої діяльності дає поштовх емоційно-інтелектуальному розвитку, допомагає їм зрозуміти значення необхідності дотримуватися загальноприйнятих норм і правил колективної взаємодії, підпорядковувати особисту мету і бажання спільній діяльності. Під час музично-театралізованої діяльності характерні інтонаційно-мімічні компоненти гри, за допомогою чого створюється емоційний стан, напруга, артистичність натури, пригніченість чи насолода, задоволення чи невдоволення, тобто театралізована діяльність є ефективним засобом формування особистості дитини у відповідності до вимог дитячої естетики.

Музично-театралізована діяльність є сукупністю видів діяльності (власне гра, спілкування, культура мовлення, вокальний і хоровий спів, пластика, сценічний рух, ляльководіння, малювання тощо), яка передбачає

спільну творчість, спрямовану на особистісний розвиток кожної дитини при додатковому використанні засобів сценічної виразності.

Театральна діяльність ближча до ігрової діяльності. Це використання сценічних засобів, елементів сценічного мистецтва в суто ігрових формах з наявними навчальними цілями. Проте театралізована діяльність нетотожна самій грі, бо в ній, на відміну від гри, передбачається наявність «сцени» та «глядачів». Найбільші можливості для ігрової діяльності закладені в поза навчальній роботі (гуртковій), де діти можуть обирати ігри та заняття за інтересами. Головна мета спільної діяльності - надати можливість дітям для «колективних переживань, створити радісний настрій». Театральна діяльність, заглиблюючи дітей у світ фантазії, уявлень, сприяє їх зближенню, розкриттю внутрішнього світу, формуванню образного мислення, наближує до набуття знань не тільки через розум, але і через почуття, емоції, переживання.

Зміст занять театралізованої діяльності містить:

- перегляд лялькових вистав і бесіди про них;
- робота на фланелеграфі;
- робота у театрі тіней;
- ігри-драматизації;
- підготовку та розігрування різноманітних казок та інсценізацій;
- складання діалогів героїв;
- вправи на виразність виконання ролі (вербальної та невербальної);
- деякі вправи етичної та творчої поведінки;
- вправи на розвиток соціально-емоційної сфери дітей.

Таким чином, театралізована діяльність відбувається на заняттях (мистецьких та немистецьких) та гуртках. На заняттях мистецького циклу старші дошкільники розвивають інтерес, оволодівають сприйманням, усіма художніми здібностями, вміннями оцінювати мистецтво. На заняттях немистецького напрямку, на основі розвитку акторських засобів впливу – пластики, культури мовлення, основ спілкування з «приводу» будь-якої

інформації, мовленнєвих навичок відбувається (поглиблюється) творче «переживання» не мистецької інформації.

В гуртковій діяльності зміст театралізованої діяльності, по-перше, співпадає з сутністю театралізованої діяльності, яка відбувається в навчальній діяльності, по-друге, театральні засоби використовуються у «нетеатральних», «не мистецьких» заходах (спортивних святах, літературних, мовних вечорах, КВК).

Театральна діяльність – колективна за своєю природою, створюється зусиллям великої кількості людей. Театральна діяльність старших дошкільників має свою специфіку. З одного боку, “робота на глядача” призводить до виникнення у дітей почуття стороннього глядача, критика, що є перешкодою для повної реалізації потреб дитини у цьому виді творчості. Якщо дітям запропоновано “зіграти кого-небудь”, то вони можуть перетворитися, змінити свій особистий образ дій. Із-за відсутності деяких навичок та вмінь дошкільники часто так і не долають цю перешкоду: вони залишаються або самі собою, або стають “

З психологічної точки зору вже у своїх первинних формах творча діяльність постає як специфічна форма діяльності людини, яка виявляється в необхідності пошуку все нових і нових засобів задоволення потреб її розвитку. Особливі потреби є у старших дошкільників. Важливою характеристикою театральної діяльності як особистісної категорії є динамізм, творча спрямованість, внутрішність, внутрішня рухливість. Вона виражається у продуктивній спрямованості, відкритості і високій мотивації до творчої діяльності.

Дошкільник живе своїм життям, у нього своя логіка, мислення, весь світ, сповнений мрій і фантазій. Цей вік є надзвичайно важливим періодом розвитку і становлення особистості. Він відрізняється особливостями психічних процесів, що виявляються у своєрідності дитячого мислення, спілкування, художньо-творчій, музично-театралізованій діяльності. У дошкільному віці особливості поведінки дитини багато в чому визначається

його новою соціальною ситуацією. Насамперед, основним видом діяльності залишається гра. Дошкільники випробовують більшу природну потребу в русі, частій зміні діяльності. Вони легко збудливі, емоційні, відчують потребу висловлювати вголос свої переживання, ділитися враженнями, активно цікавитися всім зовні яскравим, помітним.

Під час музично-театралізованої діяльності театральньо-ігрове дійство сприяє розвитку сильних уявно фантастичних образів, вільному відтворенню життєвих ситуацій, самі ж учасники завжди відчували себе в емоційно піднесеному стані. Гра і народне мистецтво виступали тут в якості різних сторін єдиного театральньо-ігрового дійства, яке виконує найважливіші функції консолідації людського гурту, передачі накопиченого досвіду, формування духовних цінностей естетично - творчого морального виховання, інтелектуального розвитку індивідуальностей. Відтворення ролей дорослих є не простим механічним копіюванням їх ідей, а творчою діяльністю, в якій дитина “вживається” в ситуацію життя дорослих, проймається їх почуттями і бажаннями, в уявному плані прагне до тих цілей, до яких вони прагнуть у своєму реальному житті. Ці дії за своїм змістом є для дитини такі ж серйозні, як і справжні трудові дії дорослих. Тому театралізована діяльність є змістовною творчою діяльністю, в якій дитина ставить свідому мету, прагне до її здійснення. Для театральної діяльності специфічним є творче ставлення не тільки до сприймання, але й співтворчості та індивідуальної інтерпретації образів народної творчості. Місце і роль театральної діяльності в процесі формування творчих здібностей дошкільників визначається її спорідненістю з природою театрального мистецтва та його педагогічним потенціалом.

Мистецтво театру – це мистецтво дії. *Театр* – синтетичне мистецтво, де у творчій взаємодії перебувають: п'єса, як літературна основа спектаклю; декорації, як твір специфічного театрального живопису; музика і світло; сцена, зал, відокремлений від сцени рампою. Кожен з цих елементів має свою міру умовності і реальності, кожен має своє значення, включається у систему колективної свідомості – на сцені й у залі. Такою комплексною особистісно -

процесуальною характеристикою ми вважаємо творчу активність, яка зумовлюється комплексними творчими здібностями множинного інтелекту і виявляється в просторовій ігровій діяльності старших дошкільників. Просторова ігрова діяльність (ігродизайн) – це система театралізованої діяльності дошкільників. Щоб розібратися в сутності творчої активності, необхідно розглянути вихідну категорію “активність”. Сучасна наука оцінює активність як провідну рису людської особистості.

Загальний рівень розвитку сучасних дошкільників досить високий. У цілому їх відрізняє достатній рівень мовного розвитку. Вони вміють логічно висловлювати свої думки, способи рішення досить складних розумових завдань, роблять самостійні висновки. Здебільшого дошкільники комунікативні, легко звикають до нового колективу, не соромливі. З огляду на це, варто створювати умови для інтенсивного спілкування між дошкільниками, простір для якого оптимально дає театральне мистецтво, зокрема, театралізована діяльність з музичним супроводом та ігродизайном у процесі творчої діяльності. Дітям-глядачам притаманна повна віддача, захопленість дійством «коли мовчати більше не має сил, лунають крики співчуття, радості або страху за долю героїв». Передують театральній діяльності рухливі ігри; ігри, які вправляють почуття; художні ігри; ігри - вправи для розуму. Мета рухливих ігор – розвинути тіло, збільшити життєву силу, яку вони надають тілу. Зовсім інше – художні ігри, вони відрізняються від інших моментом ілюзії. Драматичні ігри потребують деяких предметів, з якими могла б з'єднатися ілюзія». У зазначеному положенні ми використовуємо значущість для дошкільників рухливих ігор, які розвивають тілесно-кінестетичні здібності.

Отже, змістом музично-театральної діяльності дошкільників має бути сприймання мистецьких творів, ознайомлення з особливостями мистецтва, з «мовою» музично-театрального образу та дитяча художньо-практична діяльність у вигляді музично-хореографічного виконавства і виконавської театральної творчості.

1.4. Діагностика рівня розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами музично-театральної діяльності (за результатами константувального етапу експерименту)

Спостереження за дітьми дошкільного віку під час різних видів діяльності свідчать, що дошкільники не завжди можуть застосовувати знання, уміння та навички в нових умовах. Діти, як правило, інтуїтивно використовують свої логічні уявлення під час розв'язання завдань, копіюють дії однолітків. Часто виникає конфліктна ситуація – дошкільники відмовляються виконувати завдання завдання через невпевненість. При цьому відчуває себе розгубленою, боїться запропонувати бачення розв'язання того чи того завдання. Для того щоб уникати виникнення конфліктних ситуацій та допомагати дітям упевнено, самостійно розв'язувати завдання, вихователь має орієнтуватися на індивідуальні особливості та здібності дитини.

Для дослідження рівня сформованості творчих здібностей дітей дошкільного віку відповідно до запропонованої теоретичної моделі їх структури пропоную використовувати теорію діагностичних завдань, адаптованих до можливостей цієї вікової категорії (автори: Л.Венгер, Е.Торренс (Ellis Paul Torrance) (додаток А), В.Котирло, С.Кулачківська, З.Мануйленко). Після розв'язання дитиною кожного блоку завдань оцінюється діяльність дитини згідно з визначеними критеріями оцінювання завдань блоку і вносяться оцінки до діагностичної картки розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку. До однієї таблиці можна вносити результати декількох обстежень (початкового, проміжного, підсумкового), записуючи їх у вигляді дробу. Окремо заповнюють зведені дані оцінювання рівня розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку. Варто зазначити, що діагностування рівня розвитку творчих здібностей дітей є першочерговим завданням педагогів у системі роботи з обдарованими дітьми. Адже його результати дають змогу чітко визначити творчий потенціал особистості

кожної дитини, окреслити програму індивідуальної роботи щодо реалізації й розвитку її природних здібностей і талантів у різних видах діяльності.

Визначити рівень розвитку творчих дітей дошкільного віку дає змогу критеріальний підхід до їх діагностування. Зважаючи на специфіку ігрової діяльності, яка залишається провідним видом діяльності дошкільників, та вікові особливості дітей, оцінювались *швидкість, гнучкість, оригінальність* виконання завдання.

Показник *швидкості* (швидкості, продуктивності) відображає здатність до багатьох ідей, виражених в словесних формулюваннях або у вигляді малюнків, і вимірюється числом результатів, які відповідають вимогам завдання. Продуктивність може відрізнятися в різних батареях і в різних завданнях однієї батареї.

Цей показник корисний насамперед тим, що він дозволяє зрозуміти інші показники. Імпульсивні, банальні і навіть дурні відповіді дозволяють отримати високий бал за цією шкалою. Однак такі відповіді призводять до низьких показників гнучкості, оригінальності та розробленості. Низькі значення швидкості можуть бути пов'язані з детальною розробленістю відповідей в рісуночних завданнях, але можуть також спостерігатися у загальмованих, інертних або недостатньо мотивованих випробовуваних.

Показник *гнучкості* оцінює здатність висувати різноманітні ідеї, переходити від одного аспекту проблеми до іншого, використовувати різноманітні стратегії вирішення проблем. Іноді корисно оцінити цей показник у ставленні до швидкості, адже один і той же показник різноманітності може спостерігатися при неоднаковій загальній кількості висунутих ідей.

Низькі показники гнучкості можуть свідчити про ригідність (в'язкість) мислення, низьку інформованість, обмеженість інтелектуального розвитку або низьку мотивацію. Високі значення припускають протилежні характеристики, але надзвичайно висока гнучкість може відобразити схильність випробовуваного від одного аспекту до іншого і нездатність

дотримуватися єдиної позиції в мисленні. Інтерпретація цього показника однакова в вербальних і невербальних тестах, однак його значення можуть не збігатися. Гнучкість у поглядах і діях з образами не пов'язана з легкістю зміни аспектів у словесній сфері.

Оригінальність характеризує здатність до висунення ідей, що відрізняються від очевидних, банальних чи твердо встановлених. Ті, хто отримують високі бали за оригінальністю, зазвичай, характеризуються високою інтелектуальною активністю і неконформністю. Вони здатні робити великі розумові "скачки" або "зрізати кути" при пошуку рішення, але це не означає імпульсивності, оригінальність рішень передбачає здатність уникати очевидних і тривіальних відповідей.

Для визначення загального рівня розвитку творчих здібностей дітей потрібно знайти суму всіх отриманих показників по кожному критерію і співвіднести їх зі шкалою:

Бальна оцінка рівня розвитку критеріїв творчого мислення подана в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Бальна оцінка рівня розвитку критеріїв творчого мислення дітей дошкільного віку

	Загальна сума балів за 3 завдання
Високий	Більше 15 балів
Середній	9 – 14
Низький	0 - 13

У результаті діагностування за методикою «Тест креативності» Е.Торенса ми отримали такі результати (таблиця 1.2):

Аналіз отриманих результатів показав (додаток Б), що з 22 продіагностованих дітей високий рівень творчих здібностей мають 5 дітей (45,46%); середній рівень творчих здібностей – 3 дітей (27,27%); низький рівень творчих здібностей – 14 дітей (72,73%).

Узагальнені результати дослідження подано на діаграмі 1.1.

Діаграма 1.1.

Таким чином, проведене дослідження дало нам змогу з'ясувати рівні розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку. Зокрема виявлено високий рівень у 45,46% дітей, середній – у 27,27%, низький – у 72,73%

Проаналізуваши літературу та здійснивши констатувальний експеримент, переконуємося, що проблема розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку нині є досить актуальною. Від педагога залежить, чи здійснюватиметься розвиток творчості у дітей спонтанно і призведе до непрогнозованих результатів, чи супроводжуватиметься вмілим педагогічним керівництвом і працюватиме на формування творчої особистості дитини.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ

У першому розділі дипломної роботи «Теоретичні основи проблеми розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами музично-театральної діяльності» здійснено аналіз психолого-педагогічної літератури з питань формування творчих здібностей, музично-театралізованої діяльності.

Доведена необхідність співтворчості вихователя і дошкільника, імпровізаційності, організації творчо-орієнтованого середовища, планування навчальної та спільної діяльності, створення емоційно-творчого середовища, що стимулює розвиток творчих здібностей, стимулювання пізнавального інтересу до музично-театралізованої діяльності, включення механізмів творчої уяви, діалогічної взаємодії вихователя і дітей дошкільного віку.

Доведена необхідність співтворчості вихователя і дошкільника, імпровізаційності, організації творчо-орієнтованого середовища, планування навчальної та спільної діяльності, створення емоційно-творчого середовища, що стимулює розвиток творчих здібностей, стимулювання пізнавального інтересу до музично-театралізованої діяльності, включення механізмів творчої уяви, діалогічної взаємодії вихователя і дітей дошкільного віку.

З'ясовано, що змістом музично-театральної діяльності дошкільників має бути сприймання мистецьких творів, ознайомлення з особливостями мистецтва, з «мовою» музично-театрального образу та дитяча художньо-практична діяльність у вигляді музично-хореографічного виконавства і виконавської театральної творчості.

Проведене дослідження дало нам змогу з'ясувати рівні розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку. Зокрема, виявлено високий рівень у 45,46% дітей, середній рівень – 27,27%, низький – 72,73% дошкільнят.

Проаналізувавши літературу, провівши дослідження, переконуємося, що проблема розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку досі є актуальною.

РОЗДІЛ II. ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНО-ТЕАТРАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Методика організації театральних свят та календарно-обрядових постановок у ДНЗ

Свято з давніх часів є елементом культури. Воно було значущою подією суспільства і кожного індивіда як унікальна форма емоційно-символічного висловлювання їх ціннісно-нормативних установок. Свято належить до тих типів систем, організація яких передбачає творчу і емоційно-оціночну участь людини. Це особливий вид ігрової діяльності, з якого він висловлює своє емоційне-естетичне ставлення до найвагоміших громадських цінностей, творчо об'єктувавши цей показник в символічних атрибутах і формах поведінки.

Термін «*свято*» також часто вживається для характеристики емоційних станів (свято почуттів, емоцій душі, серця). Зі святом асоціюється почуття приємного, радісного. Дитяче свято – важлива складова життя дитини, ця радісна подія, що дозволяє розслабитися, струснутися, забутися й просто відпочити від буднів. І вже майже афоризмом стали слова: «Без свят немає дитинства!» Свята духовно збагачують дитину, розширюють знання про світ, допомагають відновлювати традиції, об'єднують і спонукають до творчості. Свято розкриває різноманітні можливості розвитку дитини. У кожному святі присутні різноманітні види мистецтва: література, музика, живопис, театр, пантоміма. Отже, свято є синтезом практично всіх видів мистецтв. Свято дозволяє розширити кругозір, сформувані погляди й норми дитини, розвинути його здібності. У різноманітних видах діяльності виявляються нахили, формуються певні вміння і навички. У народних казках, прислів'ях і приказках закладено, з одного боку, моральні заповіді, з іншого – різноманітні ради, настанови, тобто правила поведінки в будні і свята [65, с. 105].

Художньо-педагогічна значимість і наповненість свята характеризуються чітко визначеними, близьким дітям ознаками, такі як:

- абсолютна добровільність участі й згоду з усіма обов'язковими і умовними правилами дозвіллевої діяльності того чи іншого свята;
- вільний вибір дітьми різноманітних сюжетів, ролей, положень, поведінки святкової дії;
- його присутність серед свят глибинних народних традицій, які поєднали у собі звичаї, ритуали, церемоній, символів і атрибутів принципового характеру, відпрацьованих соціальним часом розваг та мистецьких актів, жанрів самодіяльного мистецтва, змагань, фольклору.

Свята можна умовно розділити на два типи:

1. *Календарні* (8 березня, Новий Рік тощо) (додаток В).
2. *Тематичні* («До побачення, дитячий садок», Свято Осені тощо).

Свята і розваги – яскраві та радісні події в житті дітей дошкільного віку. Поєднуючи різні види мистецтва, вони дуже впливають на почуття і свідомість дітей. Підготовка і проведення свят і розваг служать моральному вихованню дітей: вони об'єднуються загальними переживаннями, у них виховуються основи колективізму; твори фольклору, пісні та вірші про Батьківщину, про рідну природу, праці формують патріотичні почуття; участь у святах і розвагах формує у дошкільнят дисциплінованість, культуру поведінки. Розучуючи пісні, вірші, танці, діти дізнаються багато нового про свою країну, природу, про людей, про правила поведінки. Це розширює їх кругозір, розвиває пам'ять, мову, уяву, сприяє розумовому розвитку [68, с. 172]. Святкова атмосфера, краса оформлення приміщення, костюмів, добре підібраний репертуар, барвистість виступів дітей – все це важливі чинники хорошого заходу або свята.

Участь дітей у співі, іграх, танцях зміцнює і розвиває дитячий організм, покращує координацію рухів. Підготовка до свят і розваг здійснюється планомірно і систематично, не порушуючи загального ритму життя ДНЗ. З урахуванням вікових особливостей дітей зазвичай складається святковий

календар, відповідно до якого ті чи інші заходи проводяться на відкритому повітрі, в музичному залі або в групах.

Етапи роботи над святом.

I. На початку року проводяться збори, на якому обговорюється план роботи на рік. Відбувається вибір свят і встановлюються терміни їх проведення.

II. На другому етапі починається безпосередня підготовка до свята. На даному етапі підготовки створюється сценарій свята, що включає в себе відібраний вже мовний і музичний матеріал. У свято включається як можна більше видовищ та ігор, а музична мовленнєва діяльність дітей будується на придбаних вже вміннях і навичках.

III. Коли сценарій готовий, дітям розповідається про майбутнє свято, пояснюється що це за свято і чому він присвячений. Якщо це свято вже відзначалося в минулому році, то всі згадують, що на ньому було. Після того, як діти усвідомили, що це за свято, їм пояснюють хто буде присутній на ньому (батьки, вихователі, знайомі, діти та ін.) і що будуть робити самі діти. На даному етапі діти повинні зрозуміти свої завдання, усвідомити свою роль в процесі підготовки і проведення свята, щоб у ході розучування віршів, постановки танців, підготовки залу вони бачили, розуміли, для чого вони це роблять. Необхідно поставити перед дитиною мету, до якої вона за допомогою дорослих буде рухатися.

IV. Після визначення цілей і завдань починається безпосередня робота з вивчення віршів, пісень, постановки танців, оформлення залу, вуличних майданчиків, парків тощо, виготовлення аксесуарів до костюмів. На даному етапі йде також робота над сценарієм, куди вносяться зміни і корективи, що з'явилися під час роботи. Таким чином, остаточний варіант сценарію з'являється вже безпосередньо перед початком свята.

V. Коли настає той довгоочікуваний день, коли перетворене і прикрашене місце проведення повно глядачів і діти зі завмиранням серця чекають початку дії, свято починається, проходить, і закінчується, але не

закінчується робота над святом.

VI. Підбиття підсумків. Дитяча пам'ять довго зберігає світлі, радісні, яскраві враження, якими багате свято. І завдання дорослих на цьому етапі полягає в тому, щоб «прив'язати» до цих спогадів ті вміння, навички і знання, які діти отримали на святі і в процесі його підготовки. Для цього проводяться бесіди, в яких діти згадують, що їм сподобалося, за допомогою дорослих виділяється найбільш важливе і головне у святі, пояснюються незрозумілі моменти.

VII. Післядія свята. На цьому етапі закріплюються найбільш змістовні і барвисті враження, пов'язані з тематикою свята, вони відображаються в малюнках, фотографіях, відеозаписах і т. д. Все це допомагає глибше відчувати зміст свята, зберегти про нього хороші спогади.

Робота над сценарієм.

Сценарій дитячого свята – це докладна літературно-текстова та організаційна розробка змісту та ходу театралізованого дійства. У ньому послідовно, взаємопов'язано викладається все, що буде відбуватися.

У сценарії розкривається тема, показуються авторські переходи від однієї частини дії до іншої, вносяться використовувані художні твори або уривки з них. Прийоми активізації учасників свята, опис художнього оформлення і спеціального устаткування також включаються в сценарій [63, с. 161]. Таким чином, сценарій заходу є послідовною розробленою педагогічною програмою організації святкової діяльності.

Робота над сценарієм включає в себе кілька *етапів*:

I. Визначення ідейно-тематичного задуму свята – чітке формулювання теми та ідеї, які тісно пов'язані, але відмінні один від одного.

Тема – коло життєвих подій, явищ, які знайдуть своє відображення в сценарії.

Ідея – це основна думка, оцінка зображуваних подій або те, заради чого автор хоче розповісти дітям про що-небудь. Ідея свят полягає в тому, щоб через пісні, танці, ігри пробудити інтерес до творчості. Тема свята задається в

сценарії, як правило, з самого початку. До ідеї, як загальному головному висновку, підводять в процесі театралізованого дійства.

У сценарії дитячого свята обов'язково повинен бути сюжет, тобто розвиток подій, виявлення характерів у дії, основний конфлікт. Пошуки яскравого, цікавого матеріалу для організації сюжету – невід'ємна частина роботи над сценарієм. Для його побудови необхідний особливий сценарний хід – своєрідний прийом розташування матеріалу, який пронизує весь зміст і є як би цементуючим началом.

II. Побудова композиції – реалізація сюжету і конфлікту в розвивається конкретній сценічній дії. Композиція – організація дії, відповідне розташування матеріалу – включає в себе:

- експозицію (коротка розповідь про події, які передували виникненню конфлікту, що викликали цей конфлікт; вставне слово ведучого, інформація про конкретну подію);
- зав'язку (у ній переростає експозиція; зав'язка повинна бути гранично чіткою і лаконічною, концентрувати увагу дітей, готувати їх до сприйняття дії, налаштовувати на певний лад);
- розвиток дії, або основна дія, тобто зображення подій, в яких вирішується конфлікт;
- кульмінацію (найвища точка розвитку дії; в момент кульмінації найбільш концентровано виражається ідея свята);
- розв'язку або фінал – найбільш зручний момент для максимального прояву активності всіма учасниками дитячого свята (у фінальні сцени доцільно включати масові музичні номери, загальні хороводи і танці).

Вимоги до сценарію: суворі логічність побудови і розвитку теми; закінченість кожного епізоду; органічний зв'язок епізодів; наростання дії в його русі до кульмінації.

Отже, дитяче свято – одна з найбільш ефективних форм педагогічного впливу на дітей, то, організовуючи його, потрібно ретельно працювати над засобами емоційного впливу.

Як відомо, дошкільний вік відрізняється підвищеною сприйнятливістю до соціальних впливів. Дитина, прийшовши в цей світ, вбирає в себе все людське: способи спілкування, поведінки, ставлення, використовуючи для цього власні спостереження, емпіричні висновки та умовиводи, наслідування дорослим. Рухаючись шляхом проб і помилок, вона опановує норми життя в людському суспільстві. Це робить дошкільний вік найбільш сприятливим для духовного виховання.

Питаннями виховання душі дошкільнят займалися такі вчені і педагоги, як Л.Болотіна, І.Каїрова, Т.Поніманска, В.Сластенін, В.Ядешко. Кожен народ з покоління в покоління передає свій суспільний і соціальний досвід, духовне багатство як спадок старшого покоління молодшому. Народ завжди виступає в ролі вихователя молодого покоління, а виховання при цьому набуває народний характер. Тільки народне виховання є живим органом в історичному процесі народного розвитку, таке виховання набуває надзвичайно впливову силу на формування національного характеру, національної психології людини, на його моральне становлення.

У цьому руслі, звісно, актуальним є питання виховання дошкільників народними національними обрядами. Цим питанням займалися багато вчених і педагогів (В.Афанасьєв, Г.Виноградов, Г.Волков, М.Стельмахович, К.Ушинський). Залучення дітей до участі у святах і обрядах рідного народу дає їм можливість на практиці пізнати його культурно-історичний досвід.

Виховання дітей на основі національної обрядовості вирішує відразу кілька виховних проблем:

- виховання патріотизму, любові до рідного краю;
- естетичне та моральне виховання дітей;
- підготовка до самостійного життєвого вибору, творення особистості;
- формування громадянської свідомості.

Залучення дітей до народної творчості, мистецтва, безпосередня участь в національних святах виховують у них моральні почуття, розвивають

художнє світобачення, наповнюють емоційну сферу дитини радістю, піднімають настрій, формують естетичний смак.

Українська обрядовість поділяється на два види: родинна і календарно-побутова.

Звичаї — це повсякденні усталені правила поведінки, що склалися історично, на основі людських стосунків, у результаті багаторазового здійснення одних і тих же дій та усвідомлення їх суспільної значущості.

Обряди — це символічні дієства, приурочені до відзначення найбільш важливих подій у житті людських гуртів, родин, окремих осіб.

Ритуал — це сукупність обрядів, якими супроводжують відзначення святкового дня чи релігійної відправи. Звичаї відрізняються від обрядів тим, що їх дотримуються щоденно, а обряди виконуються напередодні або у дні свят.

В дитячому садочку проводяться такі *форми* залучення до народних традицій:

- Свята.
- Розваги.
- Тематичні заняття.
- Спостереження.
- Рухливі ігри.
- Дидактичні ігри.
- Бесіди.
- Розгляд ілюстрацій.
- Розгляд картин.
- Інсценування.
- Народні прикмети.
- Легенди.

Отже, значну роль у духовному вихованні дітей дошкільного віку відіграють такі народознавчі засоби: рідна мова, народні ігри та іграшки, усна народна творчість, пісенне мистецтво, народні традиції, звичаї і обряди,

народний календар, народна символіка, народне декоративно-вжиткове мистецтво, родинно-побутова культура. Все це сприяє формуванню у дітей дошкільного віку гуманістичних уявлень, моральних понять й почуттів, моральної свідомості, позитивно-емоційного ставлення до правил культурної поведінки.

2.2. Використання музичного театру у процесі роботи ДНЗ

«Музичний театр» — це світ казки і фантазії, світ дивних перетворень для дитини, тому вся методика навчання повинна бути побудована на моментах експромту емоційних і глядацьких акцентах. Педагог сам повинен бути творцем і змушувати творити дітей. Що може бути більш дивно звуків музики і чарівні уявлення в театре. Але найголовніше – пояснити дитині, що таке творчість, навчити дітей творити, зробити творчість для дітей необхідним як повітря, а отриманий досвід життєвим компасом.

Театр об'єднує в собі всі мистецтва, діти можуть спробувати себе в різних видах творчості. І саме педагог бере на себе місію першовідкривача нового для дитини і нового в дитині. Чим раніше виявляється обдарованість дитини, тим зрозуміліше педагогу індивідуально-творчий маршрут розвитку і в загальній спрямованості навчального процесу. Обдарованих дітей багато, ще більше талановитих, але вони не помічені, не задіяні, не зрозумілі, не до кінця розкриті. Основним компонентом музичного театру є театралізована гра. Театралізовані ігри мають особливе значення, вони знаходяться одночасно в сфері освіти і виховання. Тематика і зміст цих ігор зазвичай відображають зрозумілі, близькі дітям явища навколишньої дійсності, розкривають звички, характер, знайомі образи тварин, птахів, самих дітей і їх дії.

Залучення до мистецтва сприяє вихованню у дитини переконань і духовних потреб, формуючи його художній смак. Заняття театром важливі для дитини. Предмети, спрямовані на художньо-естетичний розвиток дитини в процесі навчання змушують включати всі системи сприйняття дитини.

Заняття з предмету «Музичний театр» допомагають включити в процес навчання сенсорні системи дитини більш дієво. Через зір, слух, дотик, смак і нюх ми усвідомлюємо самих себе і контактуємо зі світом. Надалі ми починаємо діяти механічно, відсторонюючись від емоцій. Розум витісняє емоції, але розум всього лише одна із складових частин нашого ества, які необхідно розвивати в дитині і використовувати у всій їхній повноті. Спробуємо залишити розум і повернутися до почуттів. Розвиваючи одну з сенсорних систем у дитини, педагог як би виключає іншу. Малюємо та ліпимо, в тиші і мовчки слухаємо музику, склавши руки на парті, експериментуємо з витяганням шумових ефектів, звуків без передачі своїх почуттів.

Музика породжує рух, і природа дитини моментально відгукується на імпульси, що йдуть від неї. Дитина здатна відчувати, бачити, чути музику дуже чутливо. Дитина більш відкрита для сприйняття музики, кольору, слова. У її руках все це прагне подолати свою нематеріальність і втілитися, знайти плоть, стати видимою, живою. У дитини запах і смак може виражатися кольором, певними лініями, звуками і хореографічними експромтами. Багато педагогів використовують асоціативне малювання, пластичні фантазії, шумові експромти. Це основа релаксації, медитації в психотерапевтичній практиці. Асоціативні експромти можна використовувати для тестування і як доповнення до діагностичного відстеження.

Кожне театральне заняття включає в себе навчальний блок, репетиційний блок і творчу імпровізацію як вид індивідуального тестування. Протягом занять передбачені дві релакс-паузи. Це колективні хореографічні міні-блоки, які спрямовані на зміну виду діяльності та обмін інформацією. В кінці заняття перегляд і колективне обговорення.

Заняття розділяється на кілька блоків:

1. Блок «Психологічний настрій» – адаптація. Музично-ігрове вітання. Бесіда, презентація, настрої на освоєння нового матеріалу.
2. Пізнавальний блок. Подорож в країну «Театр».

3. Навчальний блок. Знайомство з новим матеріалом. Музична пауза. Творчий пошук, освоєння нового матеріалу, проба і експеримент зі створення нового образу.
4. Практичний блок. Репетиційний момент. Обговорення, перегляд, колективна знахідка єдиного образу.
5. Демонстраційний блок. Релакс-пауза Музично-хореографічна пауза. Виявлення творчої та емоційної активності.
6. Блок-тест – завершення заняття.

Кожен з блоків – пізнавальний, навчальний, практичний, демонстраційний, блок-тест – містить великий ілюстративний матеріал. Це предмети побуту, медіапоказ уривків музичних і театральних вистав, знайомство з творами мистецтва, знайомство з побутом та традиціями рідного краю, історією та культурою різних народів.

Музичні паузи – це психоемоційний відпочинок для дітей на теми улюблених музичних творів минулих занять, який рефреном повертає до минулих тем. Репетиційний момент – це найулюбленіша частина заняття, де діти відчують себе творцями і індивідуальними особистостями [19].

Творчий пошук характеру зображуваного героя, проба себе в ролі художника, костюмера, музиканта шумового оркестру, актора піднімає дитини на нову соціальну щабель. Вона відчуває себе більш потрібною, значущою, дорослою, корисною. Навчання на основі театру має основну переважну особливість, в порівнянні з іншими формами навчання, тому що повністю побудовано на творчому пошуку педагога і дитини, а потім і на створенні театального продукту.

Отже, виховання засобами театру передбачає розвиток повноцінного сприйняття мистецтва, розуміння мови мистецтва і його специфіки. Розвиток чуттєвого сприйняття, фантазії, емоцій, думки в процесі впливу мистецтва на людину відбувається завдяки цілісному переживанню і осмисленню в мистецтві явищ життя. Через це цілісне переживання мистецтво формує особистість в цілому, охоплюючи весь духовний світ дитини. Беручи участь,

в театралізації діти отримують незамінний творчий досвід. В ході роботи використовуються різні вправи, які сприяють освоєнню дітьми таких навичок спілкування, як встановлення контакту один з одним, вміння взаємодіяти з однолітками, поступатися і стримувати свої почуття, вибрати партнера по спільній діяльності, виконання певних заданих дій, досягнення виразності на сцені. Під час репетиційного періоду діти вчаться цілеспрямовано запам'ятовувати і відтворювати слова, поняття, монологи, з'являється навик встановлення смислових зв'язків між об'єктами, розширюється обсяг пам'яті і уваги, постійно йде розвиток вербальної пам'яті. Робота з музичними творами, спів, участь в шумовому оркестрі стимулюють взаємодію, дозволяють підвищити рівень уваги, сприяють виникненню почуттів, народженню нових образів. Пластика і хореографія дають можливість дитині активно самовиразитися невербально, усвідомити свою індивідуальність, розкрити часто приховані творчі можливості. Творча лабораторія - це основа заняття з предмету «Музичний театр» тому що, тут виявляється щось унікальне в кожній дитині. Дитяча індивідуальність проявляється як творчий акт.

2.3. Форми організації музично театральної діяльності дітей дошкільного віку (розваги, театралізовані вистави, казки-інсценізації, календарно-обрядові свята)

Використання музики у повсякденному житті (щоденно) є найпоширенішою формою роботи і потребує створення у дитячій групі атмосфери повсякденного звернення до музики як життєво необхідних дитині позитивних емоційних вражень. Вихователь педагогічно доцільно використовує музику у різних видах дитячої діяльності (ігровій, образотворчій, руховій, під час сприймання літературних творів, наприклад, при слуханні музично ілюстрованих казок, тощо), збагачує досвід дітей красивою українською музикою із національної спадщини – про Україну, її духовно-культурні цінності, про Київ, дім, рідну мову, батьків, сучасною

дитячою музикою у виконанні дорослих і дітей (аудіозаписи, відеозаписи), творами зі світової класики.

Форми організації музично-театрального виховання дітей – це самостійна музична діяльність, використання музики у повсякденному житті, музичні заняття, музичні розваги, музично-театралізовані свята, додаткові – заняття за інтересами дітей, гуртки (студії).

Самостійна музична діяльність (щоденно) пов'язана з ініціативою і бажанням дитини звертатися до власно набутого мистецького досвіду. Вона потребує спостереження за дітьми і непрямого впливу у вигляді організації розвивального середовища і сприятливих умов для підтримки і розвитку самостійних дитячих музичних проявів (наприклад, ситуації виклику, ситуації успіху). Ситуація виклику – це прийом непрямого запрошення до самостійних дій, провокування і спонукання дітей до активності за рахунок надання їм нових можливостей.

Музичні заняття (два рази на тиждень) – провідна форма організованої навчально-пізнавальної діяльності з музичного виховання дітей [19].

Види занять: колективні (вся група), підгрупові (4-12 осіб), індивідуальні (1-3 особи).

Типи занять: *традиційне, тематичне, домінантне, комплексне, комплексно-тематичне.*

При плануванні занять обирається той доцільний тип, що відповідає рівню музично-естетичного розвитку дітей, поставленій освітній меті, актуальним завданням роботи з групою.

Традиційне заняття усталене в основних рисах, найбільш апробоване дошкільною практикою. У ньому поєднуються всі види дитячої музичної діяльності: слухання музики, співи, пісенна творчість, музично-рухова діяльність, творчість у рухах, гра на дитячих музичних інструментах, музично-дидактичні ігри. Усі види діяльності презентують основні види музичної практики людини (музична творчість, виконавство, сприймання) та музичного мистецтва (інструментальне, вокально-хорове, хореографічне) і

через це формують у дитини початкові уявлення про цілісність і різноманіття мистецтва, навички в усіх видах музичної діяльності.

Тематичне заняття характеризується тим, що його виховний зміст виражений життєвою темою, близькою і зрозумілою, відомою дітям, актуальною для їхнього особистісного і музичного розвитку; освітній і розвивальний зміст знаходить вираження через сукупність тем «*Які емоції і почуття передає і викликає музика*», «*Про що розповідає музика*», «*Як розповідає музика*». Зміст музичної діяльності пов'язується з широкою культурною інформацією і спеціальною музичною. У молодшому дошкільному віці переважає тематика іграшкового світу, природних явищ, у старшому – соціального і суто музичного спрямування.

У *домінантному* занятті переважає (домінує) один із видів дитячої музичної діяльності – музикування, музичні рухи, співи, – чим створюється атмосфера відповідного музичного мистецтва (інструментального, танцювального, вокально-хорового). Воно сприяє успішнішому формуванню виконавських музичних навичок, творчих умінь, вивченню репертуару до свят.

У *комплексному* занятті музика інтегрується з кількома видами дитячої діяльності, переважно художніми; успішно спрямовується розвиток дитячої творчості. Під час такого заняття доцільно узагальнити одне з художніх понять (наприклад, ритм) через практичну діяльність у різних мистецтвах (музиці, танці, малюнку, витинанку тощо).

Комплексно-тематичне заняття поєднує у собі риси комплексного і водночас тематичного, що підсилює його художньо-естетичну і життєву спрямованість для дітей; часто носить підсумковий характер.

Музичні розваги (два рази на місяць) – естетично приваблива форма мистецько-творчого відпочинку дітей, побудована на різноманітному мистецькому і життєвому досвіді дітей [19]. Організуються різні види розваг для дітей і разом з дітьми, тематика яких пропонується, варіюється вихователями і музичним керівником, може обиратися разом із дітьми.

Види розваг: день народження дитини, іменини; свято Миколая; День матері; музичні драматизації казок у виконанні самих дітей, вистави різних видів театрів; театр дітей і дорослих до Міжнародного дня театру; слухання аудіозапису музично ілюстрованих казок, музичних фрагментів з дитячих опер і балетів; концерт дитячої творчості, тематичні концерти творчості видатних митців; фестивалі дитячих талантів і родинної творчості; вечори музичних загадок-відгадок, українських колискових пісень, колядок і щедрівок (під час Різдвяних свят), веснянок, закличок, хороводів (під час Великодніх свят), слухання музики і творчого музикування, слухання музики і танцювальних імпровізацій; вечір поезій і пісень до Всесвітнього дня поезії; вечір дитячої творчості до Всесвітнього дня танцю тощо. Ті чи інші види розваг плануються відповідно до віку дітей.

Музично-театралізовані свята (два-чотири рази на рік) – художньо й творчо збагачена форма відзначення святкової події, пори року, соціально й змістовно значущої для виховання і розвитку дитини, що здійснюється, головним чином, засобами музики, літератури, театру, хореографії [19]. Рекомендовані свята (залежно від віку дітей): Свято музики (до Міжнародного дня музики), Свято осені, зимове Новорічне свято, Свято весни, мами і усіх жінок, Свято випуску дітей до школи.

Додаткові форми роботи з музичного виховання – заняття за інтересами дітей, гуртки (додаток Г), *студії* (одне-два заняття на тиждень). Через них реалізується варіативний зміст роботи з дітьми та поглиблюється зміст інваріантної складової згідно Базового компонента дошкільної освіти. Вони є формами мистецького збагачення дитячого життя (дитяча хореографія, дитячий оркестр, сольний спів). Додаткові заняття з музикотерапії організуються за рекомендаціями психолога з метою корекції та розвитку дітей з особливими освітніми потребами, порушеннями психофізичного розвитку в умовах корекційної та інклюзивної освіти.

Отже використання таких форм музично-театральної діяльності, як розваги, театралізовані вистави, казки-інсценізації, календарно-обрядові свята

є підґрунтям для природного загального музично-естетичного розвитку й становлення музичної культури дошкільнят, комплексного формування й поступового прояву спеціальних музичних здібностей (музичного слуху, ладового чуття, відчуття музичного ритму, музичної пам'яті, відтворення їх у дитячій музичній творчості.

ВИСНОВКИ ДО II РОЗДІЛУ

Свято – важлива частина життя дитини. З'ясовано, що свято, як синтез мистецтв, включає в себе різні види діяльності: мовну, музичну, образотворчу, і особливий вид діяльності – спілкування.

Відзначено, що добре організовані свята благотворно впливають на розвиток психічних процесів: пам'яті, уваги; створюють прекрасну ситуацію для розвитку мовлення дитини, для закріплення знань, отриманих на різних заняттях; сприяють його моральному вихованню.

Вивчення передового педагогічного досвіду вихователів дозволяє нам зробити висновок про те, що на всіх етапах підготовки і проведення свят необхідна тісна взаємодія дорослих, ведучого, педагогів, музичного керівника, які у співпраці з дітьми та їх батьками повинні терпляче долати труднощі, що виникають в процесі підготовки до свята.

Доведено необхідність використання у процесі навчання та виховання ігрових ситуацій з метою успішного формування соціально-комунікативної компетенції дітей дошкільного віку, завдяки яким розвиватиметься здатність дитини взаємодіяти з однолітками й вихователями. Свята повинні бути яскравими, цікавими, насиченими різноманітною діяльністю, орієнтованими як на розвагу, так і на розвиток дітей. Крім того, на святі і під час підготовки до нього важливо створити умови для повноцінного емоційного та мовного спілкування дітей.

Встановлено, що використання таких форм музично-театральної діяльності, як розваги, театралізовані вистави, казки-інсценізації, календарно-обрядові свята є підґрунтям для природного загального музично-

естетичного розвитку й становлення музичної культури дошкільнят, комплексного формування й поступового прояву спеціальних музичних здібностей (музичного слуху, ладового чуття, відчуття музичного ритму, музичної пам'яті, відтворення їх у дитячій музичній творчості).

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. Творчість – це розумова й практична діяльність, результатом якої є створення оригінальних, неповторних цінностей, виявлення нових фактів, властивостей, закономірностей, а також методів дослідження і перетворення матеріального світу або духовної культури.

Здібності – це стійкі індивідуальні психічні властивості людини, які є необхідною внутрішньою умовою її успішної діяльності. В здібностях поєднуються природне й соціальне. Природною основою є задатки. Сукупність здібностей називають обдарованістю. Визначальним в розвитку здібностей є умови життя і взаємодія з навколишнім середовищем. Здібності людини розвиваються в процесі засвоєння нею суспільного досвіду, виховання й навчання, в процесі трудової діяльності. Кожна здібність становить складну синтетичну якість людини, в якій поєднуються окремі психічні властивості (чутливість, спостережливість, особливості пам'яті, уяви, мислення).

Творчі здібності особистості – це синтез її властивостей і рис характеру, які характеризують ступінь їх відповідності вимогам певного виду навчально-творчої діяльності і які обумовлюють рівень результативності цієї діяльності.

Обдарованість – це індивідуальна своєрідність задатків людини, завдяки яким вона може досягти значних успіхів у певній галузі діяльності. Обдарованість розвивається в процесі засвоєння індивідом духовних та інших надбань людства, його творчої діяльності. Високий ступінь спеціальної обдарованості називають талантом. Яскраво творчі здібності проявляються в *музичній діяльності*.

Розвиток музичних здібностей – одне з головних завдань музичного виховання дітей дошкільного віку. Музичні здібності складають єдність таких здібностей, як ладове відчуття, що виявляється в емоційному сприйманні та легкому впізнанні мелодій, здібність до слухового уявлення, що проявляється в точному відтворенні мелодій на слух (музична пам'ять),

музично-ритмічне відчуття – здібність відчувати ритм та відтворювати його. Важливе значення має і абсолютний слух – здібність точно визначити висоту звуку без порівняння його з еталоном (хоча ця властивість не обов'язкова). Всі ці часткові здібності групуються навколо стрижневої здібності – музикальності, під якою розуміється здібність сприймати музику, як враження певного змісту (а не просто гармонійне поєднання звуків).

Важливе місце у розвитку творчості дітей посідає театралізована діяльність дітей. *Театралізована діяльність* – художня діяльність, що пов'язана зі сприйманням творів театрального мистецтва і відтворенням в ігровій формі набутих уявлень, вражень, почуттів. *Театралізація* – це передача авторського або складання власного тексту на задану тему за допомогою вербальних та невербальних засобів виразності, підготовка та показ вистави за ними.

2 Під *театральною діяльністю* розуміємо творчий ігровий процес сприймання, засвоєння творчого матеріалу дітьми дошкільного віку, творення особистісного репертуару, варіантів, інтерпретацій за законами дитячої творчості, який дозволяє ефективно впливати на розвиток і виховання творчої особистості.

Сам процес театралізованої діяльності – це жива частина дитячого життя, їх інтересів, довкілля і світу, в якому вигадані, різноманітні поєднання реального і фантастичного займають основне місце. Саме через музично-театралізовану діяльність з елементами ігродизайну дитина має можливість самореалізуватися. Це діяльність, яка розвиває індивідуальну потребу в позитивних емоціях і виявлення свого радісного задоволення, це звичайний, вільний і природний шлях до розвитку творчої активності дітей. Залучення дітей до театралізованої діяльності дає поштовх емоційно-інтелектуальному розвитку, допомагає їм зрозуміти значення необхідності дотримуватися загальноприйнятих норм і правил колективної взаємодії, підпорядковувати особисту мету і бажання спільній діяльності. Під час театралізованої діяльності характерні інтонаційно-мімічні компоненти гри, за допомогою

чого створюється емоційний стан, напруга, артистичність природи, пригніченість чи насолода, задоволення чи невдоволення, тобто театралізована діяльність є ефективним засобом формування особистості дитини у відповідності до вимог дитячої естетики.

3. Доведено, що розроблені зміст, форми і методи здійснення інтеграції музичної і театральної діяльності є ефективними для розвитку творчих здібностей у дітей дошкільного віку, в результаті яких: • підвищився рівень художньої освіти та виховання; • здійснилося формування естетичного смаку; • розвинулися комунікативні якості особистості (вербальний і невербальний вид спілкування); • у дітей розвинулася пам'ять, уяву, ініціативність, фантазія, мова (діалог, монолог); • склалося позитивне емоційне ставлення до мистецтва, театральної та образотворчої діяльності; • інтегровані заняття благотворно впливають на мікроклімат спілкування педагога і дитини.

Встановлено, що формування художньо-творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами музично-театралізованої діяльності вимагає багатосторонньої цілеспрямованої педагогічної роботи в процесі виховання і навчання.

Доведено необхідність формування художньо-творчих здібностей в процесі інтеграції образотворчої і театральної-ігрової діяльності та дослідно-експериментальним шляхом перевірено їх ефективність: створення художньо-естетичного центру; естетично розвиваючого середовища; середовища творчого спілкування (взаємодія педагогів і дітей у процесі творчої роботи).

4. Свята і розваги – яскраві і радісні події в житті дітей дошкільного віку. Поєднуючи різні види мистецтва, вони дуже впливають на почуття і свідомість дітей. Участь дітей у співі, іграх, танцях зміцнює і розвиває дитячий організм, покращує координацію рухів. Підготовка до свят і розваг здійснюється планомірно і систематично, не порушуючи загального ритму життя ДНЗ. З урахуванням вікових особливостей дітей зазвичай складається

святковий календар, відповідно до якого ті чи інші заходи проводяться на відкритому повітрі, в музичному залі або в групах.

5. «Музичний театр» – це світ казки і фантазії, світ дивних перетворень для дитини, тому вся методика навчання повинна бути побудована на моментах експромту емоційних і глядацьких акцентах. Основним компонентом музичного театру є театралізована гра. Театралізовані ігри мають особливе значення, вони знаходяться одночасно в сфері освіти і виховання. Тематика і зміст цих ігор відображають зрозумілі, близькі дітям явища навколишньої дійсності, розкривають звички, характер, знайомі образи тварин, птахів, самих дітей і їх дії.

6. *Форми організації музично-театрального виховання дітей* – це самостійна музична діяльність, використання музики у повсякденному житті, музичні заняття, музичні розваги, музично-театралізовані свята, додаткові – заняття за інтересами дітей, гуртки (студії).

Проведене нами дослідження звісно не вичерпує всіх аспектів розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами музично-театральної діяльності і не претендує на всебічне розкриття означеної проблеми. Подальшого вивчення потребують питання потенційних можливостей музично-театральної діяльності, психологічних механізмів розвитку творчих здібностей дошкільників, подальша розробка використання музично-театральних методик та їх комбінацій в цілісному педагогічному процесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акімова О.В. Розвиток творчого мислення майбутнього вихователя: Методичні рекомендації / О.В. Акімова – Вінниця. 2008 – 140 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні // Дошкільне виховання - 2012. - с. 25.
3. Афанасенко Е.Х. Дитячий музичний театр / Е.Х.Афанасенко., С.А.Клюнеева та ін. Програми, розробки занять. – Волгоград, «Учитель», 2009. – 123 с.
4. Баркова А.М. Соціально-педагогічні чинники виховання дітей засобами фольклору / А.М. Баркова – М., 2000. – 432 с.
5. Баряева Л.І. Театралізовані ігри, заняття./ Л.І.Баряева, І.В. Вечканова. – СПб., 2001. – С. 565
6. Басова І.С. Музичний театр – виступ на конференції «Розвиток додаткової освіти в школі» / І.С. Басова Є., 2013. – 135 с.
7. Белова Е. Обдарованість маляти: розкрити, зрозуміти, підтримати. – М., 1998.
8. Богоявленська Д.Б. Интеллектуальная активность как проблема творчества / Д.Б. Богоявленская. – Ростов-на-Дону: Изд-во РГУ, 1983. – 173с.
9. Богуш А. М. Українське народознавство в дошкільному закладі: Навч. Посіб – 2-ге вид., переробл. І допов. / А.М. Богуш., Н.В.Лисенко – К.: Вища шк., 2002. – 407 с.
10. Буренина А. Від гри до спектаклю. – Спб., 1996.
11. Більська О.В. Гуманістична педагогіка В.Сухомлинського у європейському контексті: компаративний аналіз // Актуальні проблеми вивчення педагогічної спадщини В.О.Сухомлинського : зб. наук. праць / За ред. Тарасенко Г.С., Поясик О.І. та ін. – Івано-Франківськ : НАІР, 2013. – С. 235-241.
12. Божович М.І. Особистість і її формування в дитячому віці.// М.І.Божович - М., 2002. – 379 с.
13. Венгер Л.А. Навчання дошкільників образотворчої діяльності /

- Л.А. Венгер – М. : Просвещение, 2002. – 111 с.
14. Верховинець В.М. Весняночка: Ігри з пеннями для дітей дошк. і мол. шк. віку // В.М. Верховинець. – К.: Муз.Україна, 1989. – 343 с.
15. Ветлугіна Н. О. Музичний розвиток дитини / Н. О. Ветлугіна. – К.: «Музична Україна». 1978. – 255 с.
16. Венгер Л.А. Педагогика способностей. / Л.А. Венгер – М.: Педагогика, 1973. - 239 с.
17. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте: Психолог. Очерк: Книга для учителя. - М.: Просвещение. 1991. - 94 с.
18. Всесвіт музичних звуків, „Палітра педагога“, № 1, 2008 р.
19. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
20. Генкин, Д. М. Массовые праздники / Д.М. Генкин. — М.: Просвещение, 1975. — 140 с.
- 21.Гринер В.А. Ритм в мистецтві актора. / В.А. Гринер М., 1992 - 345 – 356 с.
22. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років // наук. кер. пректу В.О.Огнев'юк; авт. кол: Г.В.Беленька, О.Л.Богініч, Н.І.Богданець-Білокаленко, Г.С.Тарасенко та ін. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2016. – 304 с. (лист МОН України № 1/11-16163 від 09.11.2015 р.).
23. Дмитрієва Л. Методика музичного виховання в школі. / Л. Дмитрієва М., 1987 – 254 с.
24. Доронова Т.А. Розвиток дітей в театралізованій діяльності. / Т.А. Доронова - М., 2001. – 231 с.
25. Дьяченко О.М. Развитие воображения дошкольника / О.М. Дьяченко. – М.: Школа-пресс, 1996. – 197с.
26. Завадський Ю. А. Об искусстве театра / Ю. А. Завадський. - М.: ВГО, 1975.- С. 37
27. Запорожец А.В. Психология восприятия сказки ребенком-дошкольником /А. В. Запорожец //Дошкольное воспитание. – 1948. – № 9. – С. 15–20.

28. Зиміна А. Перші кроки у творчості. - М., 1997.
29. Зінич Р. Методика музичного виховання в дитячому садку / Р. Зінич, В. Кукловська, І. Рудченко, С. Шоломович. – К.: Муз. Україна, 1974. – 328 с.
30. Єршова А.П. Уроки театру на уроках в школі.// А.П. Єршова М., 1992. - 432 с.
31. Килимник С. Український рік у народних звичаях в історичному освітленні: [У 3 кн., 6 т.]. – Факс. Вид. – К.: АТ „Обереги”, 1994.кн.І, т І: (Зимовий цикл); т.2: (Весняний цикл). – 400 с.: портр. – Бібліогр.: с. 388 – 392.
32. Килимник С. Український рік у народних звичаях в історичному освітленні: [У 3 кн., 6 т.]. – Факс. Вид. – К.: АТ „Обереги”, 1994. кн.ІІ, т 3: (Весняний цикл); т.4: (Літній цикл). – 528 с.: портр. – Бібліогр.: с. 507 – 513.
33. Ковальчук М. О. Розвиток творчості молодших школярів [Електронний ресурс].– Режим доступу до статті: <http://www.iod.edukit.cn.ua>.
34. Колосова О.В. Використання національно-культурних традицій українського народу у вихованні дошкільників / О.В.Колосова // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій: збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (Вінниця, ВДПУ ім. М.Коцюбинського, 1-2 квітня 2015 р.) / за ред. Г.С.Тарасенко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. – Вип. 4. – С. 198-202.
35. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / За ред. Л.М. Проколієнко. – К.: Рад. Школа, 1989. – 608с.
36. Комарівська Н. Комплексне використання мистецтв як умова естетичного розвитку молодших школярів на уроках літературного читання / Н.Комарівська// Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій: збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (Вінниця,

ВДПУ ім. М.Коцюбинського, 1-2 квітня 2015 р.) / за ред. Г.С.Тарасенко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. – Вип. 4. – С. 274-277.

37. Комарівська Н. Особливості вивчення малих фольклорних жанрів у початковій школі // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій: збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (Вінниця, ВДПУ ім. М.Коцюбинського, 4-5 квітня 2012 р.) / за ред. Г.С.Тарасенко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. – Вінниця, ФОП Корзун Д.Ю., 2012. – С.178-182.

38. Комарівська Н. Розвиток творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку засобами літературної загадки / Н. Комарівська // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій : збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв, 9-11 квітня 2014 р., м. Вінниця / за ред. Г. С. Тарасенко ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – Вип. 3. – С.229-233.

39. Комарівська Н. Розвиток творчого потенціалу дітей дошкільного та молодшого шкільного віку засобами фольклору / Н. Комарівська // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. – Вип. 46. – С. 30-33.

40. Комарова Т. С. Як навчити дитину виступати// Комарова Т. С. – М.: Століття, 2008. – 365 с.

41. Корабльова Л.В. Роль образотворчої діяльності в пізнанні навколишнього світу школярами / Корабльова Л.В. – СП б: Науковий центр проблем діалогу, 2003. – 178 с.

42. Креативный ребенок: Диагностика и развитие творческих способностей // Серия “Мир вашего ребенка”. – Ростов на Дону: Феникс, 2004. – С. 416
43. Кривошея Т.М. Творчість педагога в контексті взаємозв’язку розумової та естетичної діяльності / Т.М. Кривошея // Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 10-11 листопада 2015 р.) / за ред. Г. С. Тарасенко ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. – Вінниця : ТОВ «Нілан – ЛТД» 2015. – С. 118-121.
44. Лук А. Н. Психология творчества / А.Н. Лук. – М.: Наука, 1978. – С. 125
45. Лановик М., Лановик З. Українська усна народна творчість. - К.: Знання-Прес”, 2001. – 592 с.
46. Мамайчук И. И. Развитие ребенка от рождения до семи лет. Методика наблюдения ребенка. Документы психолога и педиатра //И. И. Мамайчук. – СПб.: Питер, 1998. – С. 345
47. Маханева М. Д. Театралізовані заняття в дитячому садку / М.Д. Маханева М.: Сфера, 2001. – С. 128
48. Методика музичного виховання в дитячому садку / за ред. С.М. Шоломович. — К., 1974. — 192 с.
49. Методика музичного виховання дітей. / Під ред. Ветлугиной Н. А. – М.: Просвещение, 2006. – 358 – 359 с.
50. Методика навчання образотворчої діяльності та конструювання. / Під ред. Комарової Т.С. – М. : Просвещение, 2007. – 261 с.
51. Михайлова М. розвиток музичних здібностей дітей. / М. Михайлова – М., 1997. – 95 с.
52. Міхеєва Л. Музичний словник в оповіданнях. / Л. Міхеєва –Москва: Всесоюзне видавництво «Радянський композитор», 1984. – 56 – 67 с.

53. Морева Н. Музичні заняття й розваги в дошкільній установі: Методичний посібник для вихователя й музичного керівника дошкільної освітньої установи. - М., 2004.
54. Музичне виховання у дошкільному навчальному закладі: Збірник методичних матеріалів / Упор. І. Романюк. – Тернопіль: Мандрівець, 2007. – 104 с.
55. Науменко Т. І Музичне виховання дошкільників засобами українського фольклору / Т. І. Науменко. – К.: Віпол, 1996. – 63 с.
56. Нечай С. Вводимо дитину у світ музики / С.Нечай // Дошкільне виховання –№ 26. 2010. – С. 13-17.
57. Пакліна Т.М. Мовні свята в школі / Під ред. Асланової Л.А. Красильникової О. А. – СП б, 2007. – 169 – 172 с.
58. Петрова Т. І. Театралізовані ігри в дитячому садку/ Т.І. Петрова – М.: 2000. – С. 234
59. Питання режисури дитячого театру. М., 1998. – 231 с.
60. Позаурочна діяльність школярів. Методичний конструктор: посібник для вчителя. Д.В.Грігорьев, П.С.Степанов.-М .: Просвещение, 2010. - 223с. - (Стандарти другого покоління).
61. Романюк І. А. Організація роботи у дошкільному навчальному закладі: Навчально-методичний посібник / І. А. Романюк. – Тернопіль: Мандрівець. 2014. –280 с.
62. Романюк І. А. Музичне виховання у дошкільному навчальному закладі: Збірник методичних матеріалів / Упор. І.А. Романюк. – Тернопіль: Мандрівець. 2007. – 104 с.
63. Ростовський О. Методика викладання музики в початковій школі. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2000. – 216 с.
64. Сапіга В. Українські народні свята та звичаї. К.: Т-во «Знання України».— 1993.— 112 с.
65. Садовенко С. Розвиток музичних здібностей засобами українського фольклору: Навчально-методичний посібник / С. Садовенко. – К.: Шк.. світ,

2008. – 128 с.

66. Садовенко С. Світ фольклору: Український дитячий музичний фольклор як засіб розвитку музичних здібностей дітей дошкільного віку. Науково- методичний посібник / С. Садовенко. – К.: КТ «Київська нотна фабрика», 2007. – 332 с.

67. Сєдова М. Ю. Роль свята в корекції особистості дитини / Сєдова М. Ю. – СП б: Світанок, 2008. – 248 – 250 с.

68. Сорокіна Н.Ф. Театр - творчість - діти. / Н.Ф. Сорокіна М., аркто, 2002. – 189 с.

69. Сорокіна Н. Театральні заняття в дитячому садку / Н. Сорокіна // Дошкільне виховання - 2003. - № 2, № 3, № 4.

70. Суботіна Л.Ю. Розвиток уяви у дітей. / Л.Ю. Суботіна Ярославль, 1996. – 97 с.

71. Суржанська В. А. Виховуємо культуру поведінки / В.А.Суржанська. - Харків: Основа, 2007. - 128 с.

72. Сухомлинський В. О. Школа і природа / Сухомлинський В. О.Вибрані твори: в 5 т. – Т. 5. – К.: Рад. школа, 1977. – С. 536–551.

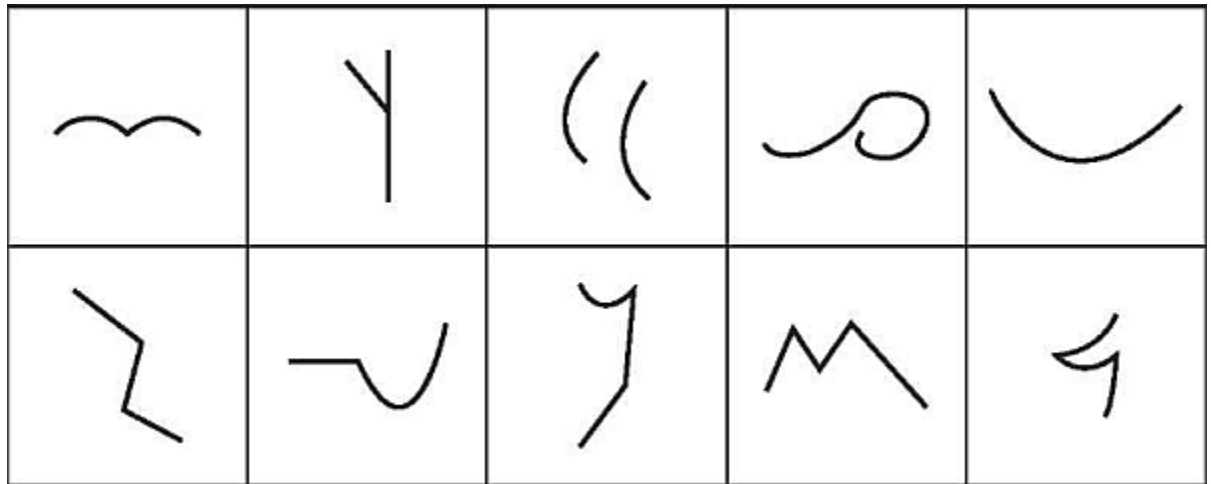
73. Сухомлинський В.О. Елементи творчості в діяльності молодших школярів // Сухомлинський В. О. Вибрані твори: в 5 т. – Т. 1. – К.: Рад. школа, 1977. – С. 273–278

74. Сухомлинський В.О.: два періоди дитинства – два образи Я [Електронний ресурс] // В.Сухомлинський – Режим доступу : <http://www.ipv.org.ua/component/content/article/8-beh/51-2012-09-04-21-27-42.html>.

75. Скуратівський В. Дідух: Свята українського народу.— К.: Освіта, 1995.—272 с.

76. Тарабарінов Т. М. Розвиток дитини / Тарабарінов Т.М. – Ярославль: ТОВ «Академія розвитку», 2006. – 371 – 373 с.

77. Тарасенко Г. Театр природи у дошкільному навчальному закладі / Галина Тарасенко, Ніна Уманська // Дошкільне виховання. – 2016. – № 12. – С. 5-8. (авт. – 0,5 др.арк.)
78. Клюєва Н.В. Вчимо дітей спілкуванню. / Н.В. Клюєва Ярославль, 1996. – 127 -200 с.
79. Український музичний фольклор та народні традиції в житті дошкільнят. Методичні рекомендації. /Укладачі Т. Науменко, І.Товма / К.: - 1992. – 48 с.
80. Фольклор для наймолодших: Заняття вихователя і логопеда / упоряд. Т. Вороніна. – К.: Вид. дім „Шкіл. світ”: Вид. Л. Галіцина, 2005. – 128 с. – (Б-ка „Шкіл. світу”).
81. Шадріков В. Практика проведення діагностики розвитку дитини в системі дошкільної освіти / В.Шадріков // Психолог. – 2006. - № 44. - С. 20-21.
82. Швайгерт Н. Чарівну силу музики – дітям щодня / Н. Швайгерт // Дошкільне виховання. – № 9. – 2013. – С. 32-34.
83. Шільгаві В.П. Почнемо з гри. / В.П. Шільгаві – Л., 1980. – с. 45 – 80
84. Шип. С. Як передати словами зміст музики? / С. Шип. // Мистецтво та Освіта. – 2001. – №2. – С. 8 – 12.
85. Яковлева Є. Методичні рекомендації вчителям щодо розвитку творчого потенціалу учнів. / Є. Яковлева М., 1998. – 476 с.

ДОДАТКИ**Додаток А****Тест творчого мислення Торренса****ОБРАЗОТВОРЧЕ ТВОРЧЕ МИСЛЕННЯ**

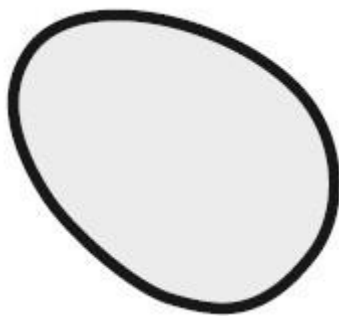
Задля збереження психічного здоров'я Ваших дітей результати тесту може інтерпретувати лише досвідчений психолог!

Побудова образу на основі графічного стимулу.

Субтест 1. Намалюй картинку.

Тестовий матеріал:

а) фігура овальної форми з кольорового паперу. Колір фігури може бути будь-який, але такий, щоб можна було малювати деталі не тільки зовні, але і всередині контуру;

б) чистий аркуш паперу;

в) клей;

г) кольорові олівці.

Інструкція. Ви отримали фігуру з кольорового паперу і клей. Придумайте будь-яку картину, частиною якої була б ця фігура. Це може бути будь-який предмет, явище або розповідь. За допомогою клею помістіть цю фігуру на чистому аркуші в будь-якому місці. А потім домалюйте її олівцями, щоб вийшла задумана вами картина. Спробуйте придумати таку картину, яку ніхто б не зміг придумати. Доповнюйте свій малюнок новими деталями та ідеями, щоб зробити з нього якомога більш цікаву і захоплюючу історію. Коли ви закінчите малюнок, придумайте до нього назву і напишіть внизу аркуша. Зробіть цю назву якомога більш незвичайною.

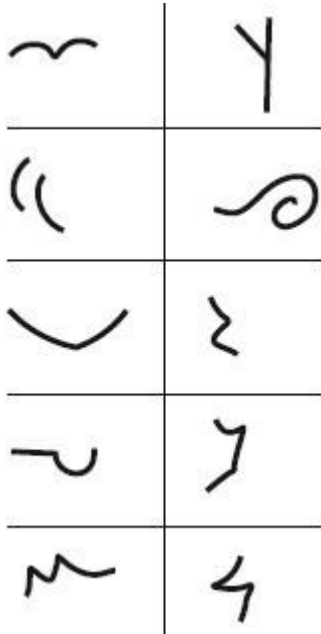
Коментар. На дев'ятій хвилині нагадайте дітям, що потрібно закінчити і підписати назву малюнку, а також своє прізвище і клас. Після закінчення десяти хвилин вимкніть секундомір і зупиніть роботу.

Субтест 2. Закінчи малюнок. Тестовий матеріал:

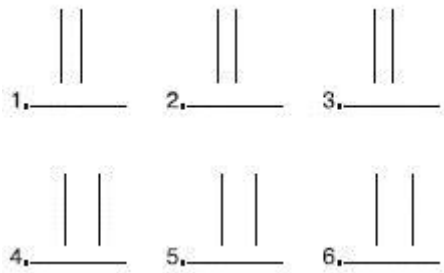
а) простий олівець;

б) тестовий бланк, що складається з десяти квадратів, в яких зображені графічні контури різної форми.

Інструкція. На цих аркушах намальовані незакінчені фігурки. Якщо додати до них лінії, вийдуть цікаві предмети або сюжетні картинки. Спробуйте придумати такі картинки або історію, які ніхто більше придумати не зможе. Зробіть її повною та цікавою, додавайте до неї нові ідеї. Придумайте цікаву назву для кожної картинки і напишіть її внизу цієї картинки. (Якщо діти засмучені тим, що не встигають закінчити завдання вчасно, скажіть наступне: «Ви всі працюєте по-різному. Деякі встигають намалювати всі малюнки дуже швидко, а потім повертаються до них і додають деталі. Інші встигають намалювати лише кілька, але з кожного малюнку створюють дуже складні розповіді. Продовжуйте працювати так, як вам більше подобається, як вам зручніше».) Після закінчення десяти хвилин вимкніть секундомір і зупиніть роботу.

Субтест 3. Лінії Інструкція. Побудуйте якомога більше предметів або сюжетних картинок з кожної пари ліній. Ці лінії повинні становити основну частину вашої картини. Олівцем додайте лінії до кожної пари, щоб картина була закінчена. Можна малювати між лініями, над лініями, навколо ліній – де завгодно. Складіть якомога більше предметів або картинок. Спробуйте зробити їх якомога більш цікавими. Підпишіть кожну картинку, придумавши назву.

Після закінчення десяти хвилин виконання завдання припиняється. Якщо діти не змогли написати назви до своїх малюнків, з'ясуйте у них назви відразу після тестування.

Оцінка виконання завдання субтесту №1 «Намалюй картинку»

Оригінальність. При обробці використовується шкала від 0 до 5 балів, згідно частоті однакових відповідей. Відповіді, що зустрічаються в 5% і більше випадків, отримують 0 балів. Так само оцінюються і очевидні відповіді, на кшталт «крапля», «груша», «яйце». Відповіді, що зустрічаються

в 4,00-4,99%, оцінюються 1 балом, в 3,00-3,99% – 2 балами, в 2,00-2,99% – 3 балами, в 1,00-1, 99% – 4 балами. Всі інші відповіді отримують 5 балів. Не зараховуються відповіді, які не відповідають завданню, якщо малюнок не пов'язаний з кольоровою фігурою.

Ретельність розробки. При оцінці ретельності розробки бали даються за кожну значущу деталь (істотну ідею), що доповнює вихідну стимульну фігуру, як в межах її контуру, так і за її межами. При цьому основна найпростіша відповідь має бути значущою, інакше її розробленість не оцінюється.

Один бал дається за кожну істотну деталь загальної відповіді (при цьому кожен клас деталей оцінюється один раз і при повторенні не враховується):

- колір, якщо він доповнює основну ідею;
- штрихування (але не за кожну лінію, а за загальну ідею);
- прикраса, якщо вона має сенс;
- кожну варіацію оформлення (крім чисто кількісних повторень), значиму по відношенню до основної відповіді;
- кожну подробицю у назві понад необхідного.

Якщо лінія розділяє малюнок на дві значущі частини, підраховуються бали в обох частинах малюнка. Якщо лінія позначає певний предмет (пояс, шарф ...), вона оцінюється одним балом.

Оцінка виконання завдання по субтесту 2 «Закінчи малюнок»

Швидкість. Цей показник визначається підрахунком числа завершених фігур. Максимальний бал дорівнює 10.

Гнучкість. Цей показник визначається числом різних категорій відповідей. Для визначення категорій можуть використовуватися як самі малюнки, так і їх назви (що іноді не збігається).

Оригінальність і ретельність розробки оцінюється аналогічно обробці завдання субтеста 1.

Оцінка виконання завдання по субтесту 3 «Лінія»

Проводиться аналогічно першим двом технологіям.

Додаткові преміальні бали за оригінальність ідей. Такі бали даються:

1. За нестандартність мислення і відхилення від загальноприйнятого, яке проявляється в об'єднанні кількох вихідних повторюваних фігур (пар паралельних ліній) в єдиний малюнок. **П. Торренс відносить це до проявів високого рівня творчих здібностей.** Такі діти бачать можливості там, де вони приховані від інших.

У зв'язку з цим необхідно присуджувати додаткові бали за об'єднання в блоки вихідних фігур: об'єднання двох пар ліній – 2 бали; трьох – п'яти пар – 5 балів, шести – десяти пар – 10 балів, одинадцяти – п'ятнадцяти пар – 15 балів, більше п'ятнадцяти пар – 20 балів.

Ці преміальні бали додаються до загальної суми балів за оригінальність по всьому третьому завданню.

Індивідуальний лист оцінок

Ф. І. О. _____ Дата проведення _____
 Возраст _____ Класс _____ Школа _____ Пол _____

№ рис.	Задание 1				Задание 2				Задание 3			
	беглость	гибкость	оригинальность	разработанность	беглость	гибкость	оригинальность	разработанность	беглость	гибкость	оригинальность	разработанность
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
20												

4. За естетичні художні компоненти втілення ідеї.

Експериментальні дослідження показали, що художньо обдаровані діти включають естетичні та художні елементи в виконання завдань.

До цих елементів відносяться насамперед:

- а) емоційна виразність втілення (експресія);
- б) цілісність композиції при високому рівні розробленості.

Ці прояви творчих здібностей стандартизувати надзвичайно складно, оскільки вони відображають індивідуальні характеристики особистості; тому оцінка в балах – прерогатива експериментатора спільно з експертною групою – фахівців у галузі естетичного виховання і художньої освіти.

Додаток Б

Результати тестування дітей групи інклюзивного навчання №18 ДНЗ №46

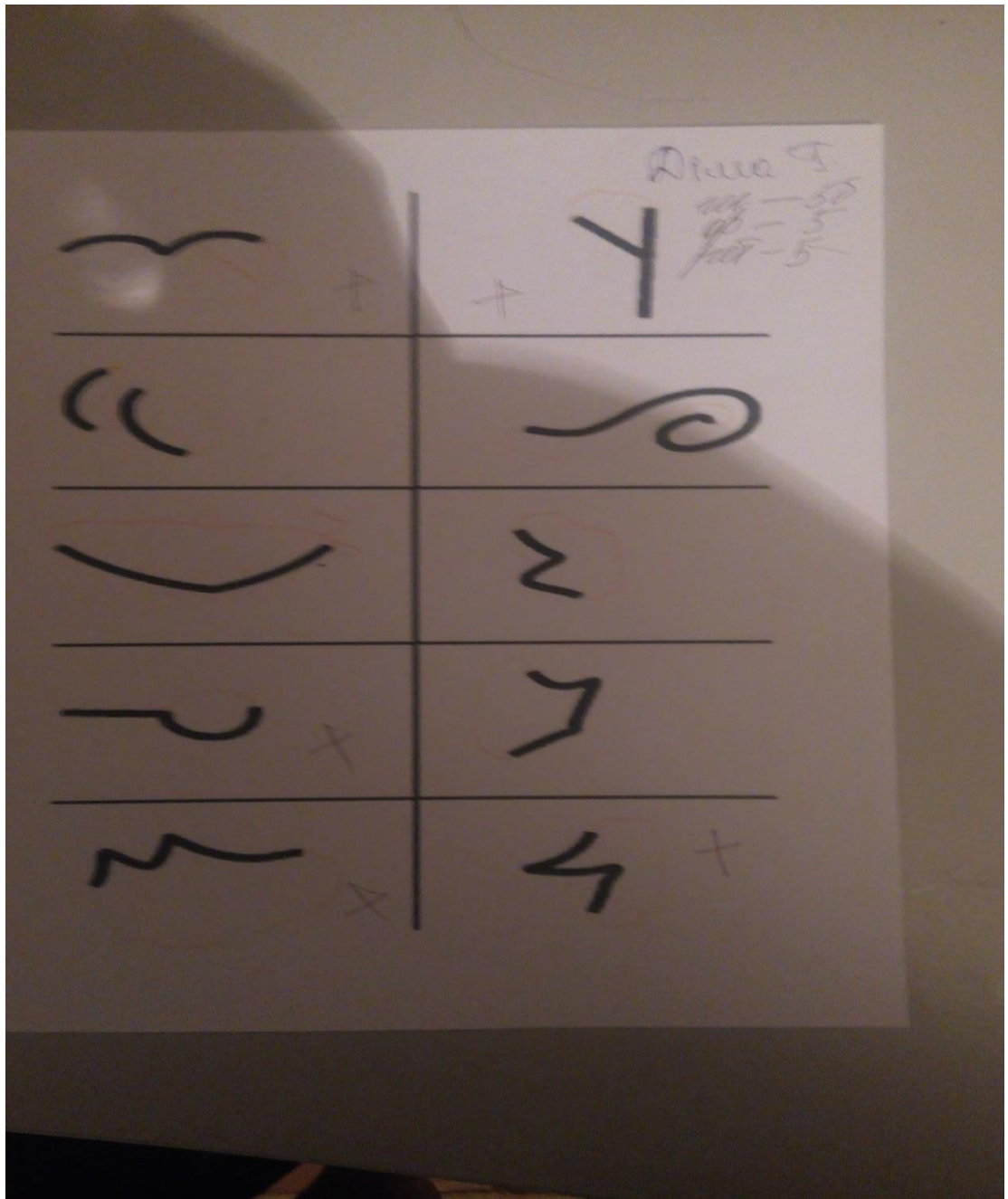

Робота Саші Д.

Робота Діми Г

Свято 8 Березня
«У пошуках сонечка»

ТАНЕЦЬ КВІТІВ

вихователь у ролі Сонечка

свято 8 Березня
"На допомогу мамі козі"

ТЕАТРАЛЬНИЙ ГУРТОК «ДИВОСВІТ»**Мета:**

- Вчити передавати характерні особливості різних художніх образів;
- Вчити використовувати набуті у процесі організованого навчання знання, вміння, навички; усвідомлювати мовленнєві та виконавські дії;
- Вчити дітей під час співів, гри на дитячих музичних інструментах та в таночках передавати настрій та характер творів;
- Формувати у дошкільників уміння «входити в образ» та «утримувати» його впродовж усієї театралізованої діяльності;
- Вдосконалювати вміння характеризувати особливості різноманітних персонажів гри, знаходити відповідну для них міміку, інтонацію, пантоміму;
- Розвивати художньо-естетичне сприймання, музичні здібності дошкільників, мовленнєву компетенцію;
- Виховувати зацікавлене та відповідальне ставлення старших дошкільників до підготовки, проведення та оцінки театралізованої діяльності, виконання учасниками своїх ролей, налагодження комунікативних зв'язків з партнерами;
- Реалізувати потребу дитини у самовираженні, спілкуванні, в пізнанні себе через відтворення різних образів;
- Прищепити дітям інтерес до театру як до виду мистецтва.

План
роботи театрального гуртка «Дивосвіт»
на 2016 -2017 н.р.

Місяць	Тема заняття	Мета
Вересень (2 зан.)	20.09.16 Тема: “Радість”.	Мета: – познайомити дітей з емоцією радості; – вчити дітей розрізняти емоції за схематичними зображеннями; – розуміти свої почуття та почуття інших людей; – вчити дітей передавати потрібний емоційний стан, використовуючи різні виразні засоби.
	27.09.16 Тема: “Горе”	Мета: – познайомити дітей з емоцією горя; – продовжувати вчити розрізняти емоції за схематичними зображеннями; – вчити дітей передавати емоційний стан горя, використовуючи різні виразні засоби.

<p>Жовтень (4 зан.)</p>	<p>4.10.16 Тема: “Гнів”</p>	<p>Мета:</p> <ul style="list-style-type: none"> - познайомити дітей з емоцією гніву; – вправлятися в розрізненні емоцій за схематичними зображеннями; – виховувати в дітей емпатію; – вчити дітей передавати емоційний стан гніву використовуючи різні виразні засоби.
	<p>11.10.16 Тема: “Страх”</p>	<p>Мета: – познайомити дітей з емоцією страху;</p> <ul style="list-style-type: none"> – вправлятися в розрізненні емоцій за схематичними зображеннями; – виховувати в дітей емпатію; – вчити дітей передавати емоційний стан страху використовуючи різні виразні засоби.
	<p>19.10.16 Тема: “Здивування”</p>	<p>Мета: – познайомити дітей з емоцією здивування;</p> <ul style="list-style-type: none"> – вчити розрізняти емоції за схематичним зображенням; – вчити дітей передавати емоційний стан здивування, використовуючи різні виразні засоби.

	<p>25.10.16</p> <p>Тема: “Діти і осінь”</p>	<p>Мета: – спонукати дітей до активної участі в театралізованих іграх;</p> <ul style="list-style-type: none"> – викликати в дітей позитивний емоційний настрій; – розвивати творчу фантазію; – розвивати інтонаційну виразність мови.
<p>Листопад (3 зан.)</p>	<p>8.11.126</p> <p>Тема: “Емоції на прикладі героїв казок”</p>	<p>Мета: – розвивати діалогічну та монологічну мову дітей;</p> <ul style="list-style-type: none"> – виховувати комунікативні якості; – розвивати міміку і пластичні здібності дітей; – розвивати творче мислення дітей, уяву, фантазію.
	<p>15.11.16</p> <p>Тема: “Емоції та їх поєднання.”</p>	<p>Мета: – ознайомити дітей з піктограмами; – розвивати інтонаційну виразність мови; – розвивати уяву, фантазію, пантомімічні навички;</p> <ul style="list-style-type: none"> – спонукати дітей до активної участі в театралізованій грі.
	<p>29.11.16</p> <p>Тема: “Вчимо наш ротик</p>	<p>Мета: – розвивати пантомімічні навички і творчу уяву;</p>

	говорити правильно”	<ul style="list-style-type: none"> – вчити дітей інтонаційно і виразно промовляти задані фрази; – розвивати фантазію і уяву.
Грудень (3 зан.)	06.12.16 Тема: “Вчимо наш ротик говорити правильно”.	Мета: – спонукати дітей до інсценування знайомих творів; – розвивати інтонаційну виразність мови; – розвивати пантомімічні здібності.
	13.12.16 Тема: ”Подорож у зоопарк”.	Мета: - розвивати фантазію і уяву в театралізованій грі; - закріплювати знання дітей дошкільників про оточуючий світ; - формувати комунікативні якості дітей і прищеплювати елементарні етичні норми поведінки; - розвивати психофізичні здібності дітей (міміку, жести).
	20.12.16 Тема: “Подорож у зоопарк”	Мета: – вчити дітей емоційно відтворювати вітальні інтонації, збагачувати мовленнєвий запас дітей; – вчити дітей промовляти фрази з різною силою голосу; – розвивати імітаційні навички; – спонукати до активної участі в театралізованій грі.

<p>Січень (3 зан.)</p>	<p>17.01.17 Тема: “В гостях у дідуся-Лісовичка”</p>	<p>Мета: – розвивати логіку та мислення; – формувати знання про етичні норми; – розвивати інтонаційну виразність мови; – вчити дітей відчувати, розуміти і спів ставляти характер музики з образами тварин; – розвивати пантомімічні та імітаційні навички; – спонукати дітей до активної участі в театралізованих іграх.</p>
	<p>24.01.17 Тема: “Світ навколо тебе”.</p>	<p>Мета: - розвивати фантазію, 85ратии85е мислення, акторські здібності (вміння діяти в запропонованих обставинах), інтонаційну виразність і пластику; - формувати активну позицію (бажання 85ратии на себе ролі).</p>
	<p>31.01.17 Тема: “Граючись навчаємось”.</p>	<p>Мета: – створювати позитивний емоційний настрій; – розвивати логіку, творчі здібності; – виховувати доброзичливе відношення до оточуючих; – розвивати імітаційні навички; – вчити дітей поєднувати рухи і мову.</p>

<p>Лютий (4 зан.)</p>	<p>07.02.17 Тема: “Подорож до Антарктиди”.</p>	<p>Мета: – вчити дітей поєднувати рухи і мову; – розвивати фантазію, спонукати дітей до імпровізації; – закріплювати знання дітей про Антарктиду; – розширювати голосовий діапазон дітей при читанні вірша.</p>
	<p>14.02.17 Тема: “Зимові розваги”.</p>	<p>Мета: – уточнювати і закріплювати правильну умову звуків У, Х, Р, Ш, С, вимовляти їх протягуючи та з різною силою голосу; – вчити дітей довгому та переривчастому видиху; – розвивати фантазію; – розвивати пам’ять фізичних дій.</p>
	<p>21, 28.02.17 Тема: “Давайте веселитись”. (2 заняття)</p>	<p>Мета: – розвивати інтонаційну виразність мови, монологічну мову; – розвивати навички імпровізації; – спонукати дітей до участі в театралізованих іграх; – розвивати уяву, пантомімічні навички.</p>

Березень (3 зан.)	14.03.17 Тема: Ознайомлення з твором К. Ушинського „Умій почекаати”.	Мета: – створювати позитивний емоційний настрій; – розвивати логіку, творче мислення; – розвивати імітаційні навички; – розвивати фантазію – спонукати дітей до імпровізації.
	21,28.03.17 Тема: “Вчимося говорити правильно”. (2 заняття)	Мета: – вчити дітей чітко вимовляти слова чистомовок, змінюючи інтонацію; – вчити поєднувати рухи та мову; – розвивати уяву, пантомімічні навички; – спонукати до активної участі у театралізованій грі.
Квітень (4 зан.)	04,11.04.17 Тема: “Подорож у країну Фантазію”. (2 заняття)	Мета: – спонукати дітей до активної участі у театралізованих іграх; – розвивати фантазію, уяву, пантомімічні навички; – розвивати здібності працювати з уявними предметами; – розвивати творчу ініціативу.
	18.04.17 Тема: “Театралізована вікторина”.	Мета: – викликати радісний емоційний настрій; – розвивати пантомімічні навички, уяву, логічне мислення, ініціативу; – виховувати доброзичливе ставлення

		один до одного, партнерські якості.
	25.04.17 Тема: “Прийди, прийди, весно красна!”	Мета: – виховувати позитивні емоції та сприяти укріпленню комунікативних відносин між дітьми; – формувати вміння емоційно і виразно спілкуватися; – розвивати інтонаційну виразність мови; – розвивати монологічну мову.
Травень (2 зан.)	16.05.17 Тема: “Ми вміємо перевтілюватися”	Мета: – вчити дітей відображати в рухах, міміці, жестах характерні риси різних тварин, використовуючи різноманітні виразні засоби; – вчити відчувати характер та ритм музичного супроводу; – розвивати пантомімічні навички, уяву, логічне мислення, ініціативу.
	23.05.17 Тема: “У нас в гостях Чарівник!”	Мета: – розвивати інтерес до музично-театралізованої діяльності; – знайомити дітей з театром тіней; – розвивати уяву; – вчити дітей вільно спілкуватися,

		рухатись; – розвивати логічне мислення; – виховувати любов та інтерес до музики.
	Підсумкове заняття	Мета: Привітати гуртківців та присвоїти їм звання “Народні артисти ДНЗ№ 46” з врученням пам’ятних дипломів “Про проходження курсу акторської майстерності”. Провести концертну програму за бажанням дітей.

**Список дітей музично-театрального гуртка
(старший дошкільний вік)**

1. Толочина Саша
2. П’яста Саша
3. Яблонська Саша
4. Пошванюк Альоша
5. Мовчан Артем
6. Кравчук Юля
7. Бокова Настя
8. Кучеревська Аня
9. Картошкіна Маріна
10. Михайлова Поліна
11. Тебенько Віка
12. Лиштовська Софія
13. Косолап Ярослав

Конспект №1

Тема: “Радість”.

Мета:

- познайомити дітей з емоцією радості;
- вчити дітей розрізняти емоції за схематичними зображеннями;
- розуміти свої почуття та почуття інших людей;
- вчити дітей передавати потрібний емоційний стан, використовуючи різні виразні засоби.

Хід заняття:

Керівник:

В одній казковій чарівній країні жили – були гноми. Всі вони були дуже різні, і звати їх було теж неоднаково: Веселунчик, Сумнений, Буркунчик, Боюнчик, Дивунчик. Кожен гном жив у своєму будиночку. Інколи вони ходили один до одного на гостину. Сьогодні ми завітаємо тільки до одного з них. Ой, а що це за музика лине з будиночку цього гнома?

Слухання музики П.І. Чайковського „Нова лялька”.

- Про що ви думали, коли слухали музику?
- Що відчували?
- Що хочеться робити під таку музику?

Повторне прослуховування музики. Запропонувати дітям потанцювати під цю музику і уявити щось приємне і радісне.

Бесіда. По закінченні музики звернути увагу дітей на те, які в них були обличчя, як вони рухались. Пояснити, що так вони виражали свою радість. Зробити акцент на тому, що всі діти під час танцю виражали свою радість по-своєму. Запитати, від чого залежить, як людина виражає свою радість. Під час бесіди підвести дітей до висновку про те, що ступінь радості залежить від людини, її особливостей і від самої події.

- Як же ви гадаєте, діти, який гном живе в цьому будиночку?
- Чому ви так думаєте?
- А ось і сам Веселунчик (так звать цього гнома, показую).

– Яке в нього обличчя? (Радісне)

Розглядання піктограм радості.

Мені здається, що Гном пропонує вам намалювати щось радісне.

Малювання на тему „Радість”. Запропонувати бажаним розповісти про свій малюнок. Після заняття можна придумати назву альбому, який можна зробити з дитячих малюнків.

– Діти, а як ви думаєте що таке радість? (відповіді дітей)

Вправа на розвиток уваги „Не будемо сумувати”

Дітям пропонується перерахувати різні справи, наприклад, вони називають розглядання малюнків, відгадування загадок, гру на дитячих музичних інструментах, читання віршів тощо. За вказівкою педагога діти швидко переходять від одного названого виду діяльності до іншого. Варто звертати їх увагу на те, щоб переходи були справжнім переключенням уваги з однієї дії на іншу.

Вправа на розвиток уяви „Фантазери”

Дитина промовляє фразу, яка має визначене емоційне забарвлення: прояв радості. Інші діти, використовуючи сказане в якості основи, придумують історію в заданому настрої.

– А зараз я пропоную стати в хоровод і всім разом порадіти хорошій пісні. Виконується знайома дітям мажорна пісня.

Конспект заняття № 2

Тема: “Горе”

Мета:

- познайомити дітей з емоцією горя;
- продовжувати вчити розрізняти емоції за схематичними зображеннями;
- вчити дітей передавати емоційний стан горя, використовуючи різні виразні засоби.

Хід заняття:

Керівник: На минулому занятті ми гостювали в будиночку Веселунчика. А сьогодні ми завітаємо до його братика. Послухайте, яка музика лине з цього будиночку:

Слухання твору „Хвороба ляльки” П.І. Чайковського.

- Який характер музики?
- Що ви відчували під час слухання музики?
- Що хочеться робити під таку музику?

А ось і гном. Звуть його Сумненький. Схожий він на свого братика? Чому? (Відповіді дітей) Знайдіть піктограму, схожу на Сумненького.

Розглянути її, звернути увагу на брови, очі, рот.

Я знаю, що Сумненький дуже любить читати казки.

Пригадати зміст казок: „Заяча хатка”, „Вовк і семеро козенят”.

- Коли герої цих казок переживають горе?
- Як вони подолали горе?

Гном запитує: – А коли ще люди сумують?

Відповіді дітей.

Драматизація ситуації „Зникла собака”.

Одна дитина виконує роль господаря собаки, а інші заспокоюють його, кожний по – своєму.

Після драматизації запитати у дитини, яка виконувала роль собаки:

- Що ти відчув, коли тебе заспокоювали?
- Хто найкраще тебе заспокоїв?
- Діти, а яким кольором ви б намалювали горе? Чому?

Діти малюють.

Вправа на розвиток уяви „Нам сумно”

Дітям пропонується уявити будь-що: наприклад, що у повітрі розлили смуток, але вони самі вільні від нього. Вони можуть вести себе в цій кімнаті як захочуть: пересуватися в ній, говорити, сидіти, але при цьому намагатися бути в гармонії з уявною атмосферою. І коли діти почнуть рухатись, всередині почнеться ніби нове життя і вони скажуть: „Нам сумно”.

Створивши навколо себе уявну атмосферу і перебуваючи з нею в уявній гармонії, вони відчують, що і діяти можуть в злагоді з нею.

Вправа на розвиток мислення "Товариш захворів"

Педагог пропонує дітям розіграти сценку наступного змісту: їх товариш важко захворів. Діти приходять провідати захворілого, приносять йому квіти, фрукти, питають про здоров'я, виказують знаки уваги: поправляють подушку, витирають піт з чола, пропонують випити ліки тощо. Поступово відвідувачі розуміють, що їх товариш важко хворий, і їх радісний настрій від зустрічі з другом зникає. На зміну поживленню приходять відчуття тривоги, хвилювання, стурбованості. Діти, попередньо домовившись про те, хто яку роль буде виконувати і які дії чинити, розігрують сценку, вслуховуючись в музику, що супроводжує їх імпровізацію. Їм варто відчутти перехід від радості до суму.

(Музика П.І.Чайковського „Хвороба ляльки”)

Етюд „Погана погода”.

Дітям пропонується уявити похмуре небо, дощ, холодний вітер.

– Який у вас настрій? (Відповіді дітей)

Прощання з Сумненьким.

Вправа „Усміхнися другові”.

Конспект заняття № 3

Тема: “Гнів”.

Мета:

- познайомити дітей з емоцією гніву;
- вправлятися в розрізненні емоцій за схематичними зображеннями;
- виховувати в дітей емпатію;
- вчити дітей передавати емоційний стан гніву використовуючи різні виразні засоби.

Хід заняття:

Керівник:

У будиночку чути шум, тупотіння ногами, бурчання. – Що це за шум?
(З'являється сердитий гном).

– Ой, та це ж Буркунчик. Знову він сердиться. Чому це ти, Буркунчику, сердишся цього разу?

(Не любить неохайних дітей, таких як у творі К.І.Чуковського „Мийдодір”). Читання уривків з твору, де автор описує гнів Умивальника і Крокодила.

– Чому розсердився Умивальник і Крокодил?

– Як описав автор гнів Умивальника? Крокодила?

Розглянути ілюстрації до твору „Мийдодір”.

Дітям пропонується розповісти, як художник передав гнів героїв.

Розглядання піктограми гніву.

Пригадати казку „Три ведмеді” Л.М.Толстого.

Драматизація уривку з казки «Три ведмеді»

Діти розігрують епізод, де описується, як сердяться ведмеді, дізнавшись про те, хто користувався їх речами.

Звернути увагу дітей на те, як по – різному виражають гнів ведмідь, ведмедиця і ведмежатко.

Розповіді дітей про ситуації, коли вони сердилися, гнівалися, злилися.

Вправа „Дзеркало”.

Дітям пропонується зобразити перед дзеркалом свій гнів.

Малювання гніву.

Запропонувати дітям кольоровою плямою зобразити свій гнів.

Розглянути з дітьми малюнки.

Звернути увагу на кольорове відображення гніву, відмітити схожість і відмінність в зображеннях гніву.

Вправа на розвиток мислення „Буває ж таке!”

Дітям пропонується розіграти казку „Троє поросят”, змінивши характери персонажів на протилежні. В новій казці вовк стає слабким, кволим, немічним, а поросята – сміливими, рішучими, енергійними.

В залежності від зміни характерів змінюються казки і взаємовідносини героїв. Дітям дозволяється вільне імпровізування у розігруванні нового сюжету. Пропонується скласти невеличкі пісенні імпровізації для змінених героїв казки.

Прощання з гномиком.

Вправа „Сонячне проміннячко”.

Конспект заняття № 4

Тема: “Страх”

Мета:

- познайомити дітей з емоцією страху;
- вправлятися в розрізненні емоцій за схематичними зображеннями;
- виховувати в дітей емпатію;
- вчити дітей передавати емоційний стан страху використовуючи різні виразні засоби.

Хід заняття:

Керівник:

Сьогодні ми завітаємо до наступного гнома. Щось у цього гномика дуже тихо в будиночку. Давайте прислухаємося. (Тихо).

Давайте погукаємо. (Тихо).

Що ж це таке? Може, його немає вдома? Давайте пошукаємо. (Знаходять). Ось він! Боюнчику, чому це ти не відзивався? (Злякався).

Обговорення з дітьми приказки: „У страху очі великі”.

Відмітити прямий і прихований зміст приказки.

- Лякалися ви коли – небудь так, що причина страху вам здавалась значно страшнішою, ніж була насправді? (Відповіді дітей)

– Саме про такий страх йдеться в оповіданні М.Носова „Живий капелюх”. (Читання) – Чому страх виявився сильнішим за дітей?

Читання уривків з казки С.Михалкова „Троє поросят” (епізоди, в яких описується, як поросята тікають від вовка і трясуться від страху).

– Чому Наф – Наф не боявся страшного вовка?

Завдання дітям: „Намалюйте свій страх”. Діти розповідають про те, що намалювали, а потім розривають малюнки на дрібнесенькі шматочки.

– Щоб страх не був більшим за тебе, треба на мить зупинитись, заспокоїтись і поміркувати. Адже сміливий не той, хто нічого не боїться, а той, хто може перемогти свій страх. К

олись у давнину діти підбадьорювали себе примовкою. „Козакові до лица примовочка оця: “Хоч що там побачу, – не боюся, не плачу.” Хай і наш Боюнчик запам’ятає цю примовку і більше нічого не боїться.

Прощання. Гра „Рукоштовання в колі”.

Конспект заняття № 5

Тема: “Здивування”

Мета:

- познайомити дітей з емоцією здивування;
- вчити розрізняти емоції за схематичним зображенням;
- вчити дітей передавати емоційний стан здивування, використовуючи різні виразні засоби.

Хід заняття:

-Познайомтеся ще з одним моїм. Його звать Дивунчик. Він весь час всьому дивується, і казочки любить читати про різні чудеса.

Пригадати з дітьми казки, де зустрічаються різні чудеса: „Івасик – Телесик”, „Царівна жаба”, „Яйце – райце” та інші.

– Про які чудеса тут розповідається?

– Чому всі ці чудеса дивують і притягують людей?

Вправа „Дзеркало”.

Гном пропонує дітям подивитися в дзеркало, уявити собі, що у дзеркалі відобразилося щось казкове, і здивуватися.

Звернути увагу дітей на те, що кожна людина дивується по – своєму, але, не дивлячись на різницю, у вираженні подиву завжди є щось схоже.

– Що спільного в тому, як ви зображували здивування? Відповіді дітей.
Розглянути піктограму здивування.

Гра „Фантазії”.

Дивунчик пропонує дітям продовжити початок незвичайних пригод.

– Ми прокинулись на іншій планеті...

– Враз зникли всі дорослі...

– Чарівник вночі змінив усі вивіски на магазинах ...

Етюди на вираження подиву: „Подив”.

Хлопчик бачив, як фокусник посадив у порожню валізу кішку і закрив її, а коли відкрив валізу, кішки там не було, а звідти вистрибнув собака!

(ширма – дитина ховається як кішка, а вистрибає як собака....)

Вправа на розвиток мислення „Карнавал тварин” .

Педагог пропонує дітям взяти шапочки зайця, лисички, ведмедя. Потім дитина має вирішити, якою буде вдача у обраної нею тварини (ведмідь – добрий чи злий, заєць – хвалько чи боягуз, лисиця – хитра чи бешкетлива). Потім діти вигадують танцювальну імпровізацію, узгоджуючи свої дії з задуманим образом. Інші діти намагаються вгадати характер персонажу.

Прощання.

Гра „Придумай подарунок”.

Конспект заняття №6

Тема: “Емоції та їх поєднання.”

Мета:

- знайомити дітей з піктограмами;
- розвивати інтонаційну виразність мови;

- розвивати уяву, фантазію, пантомімічні навички;
- спонукати дітей до активної участі в театралізованій грі.

Хід заняття:

Познайомити дітей з піктограмами (картинками – символами з зображенням різних емоцій людини): людина сміється, сумує, сердиться, злякалась, посміхається, плаче.

Запропонувати дітям вигадати фразу для людини, зображення якої дитина обрала, і промовити її з відповідною інтонацією.

– Діти, якщо вам весело, як ви посміхаєтесь? Якщо ви розсердилися, як ви нахмурюєте брови? Коли вас щось здивувало, як у вас піднімаються брови і розширюються очі?

Запропонувати дітям вигадати і програти різні ситуації, пов'язані зі зміною настрою, а відповідно і міміки.

Вправа “Пори року”

– Яка зараз пора року ?

Діти: – Осінь.

– Назвіть, будь ласка, всі пори року, які знаєте.

Діти: – Літо, Весна, Зима

– Спробуйте своєю мімікою (жестами) відобразити всі пори року.

Наприклад: Осінь – сумна пора року, дощова, холодна і разом з тим чудова.

(Нахмурені брови, сумний погляд, зітхання ...)

А пригадайте, які смачні яблука дозрівають в садах восени, які вони на смак. (Діти прицмокують, охають ...)

Перед показом мімікою та жестами характеру осені дати дітям прослухати в грамзапису твори з “Пори року” А. Вівальді або П.І. Чайковського.

Слухання вірша “Кіт і Мишки” Інни Кульської з послідуочим розподілом ролей і початком інсценування.

Ходить котик по кімнаті

В нього лапочки на ваті.

Позіха байдуже:

- Щось я сонний дуже!

А під ліжком нірка, нірка,

З неї мишка зирка, зирка.

Зирк туди, зирк сюди,

Де котячі сліди?

Виліз котик на подушку,

Водить лапкою по вушку

Випинає спинку:

- Ляжу на часинку!

А до шафи нишком, нишком

Є дорога мишкам, мишкам

Все, як слід, ось обід,

Спи та спи – ледар кіт!

Що ви, миші? Тихо, тихо!

Ось вам буде лихо, лихо!

Кіт не спить, а слуха,

Наставляє вуха!

Скочив котик саме впору!

Швидше миші в нору, в нору,

Ця – туди, та – сюди,

Утікай від біди!

Слухання творів: “Слон танцює” муз. А. Зноско-Боровського,
“Мишенята” муз. А. Жилінського.

Запропонувати дітям потанцювати так, як потанцював би слон під цю му-зiku і порухатись так, як би рухались мишенята.

Прощання.

Конспект заняття №7

Тема: “Емоції на прикладі героїв казок”

Мета:

- розвивати діалогічну та монологічну мову дітей;
- виховувати комунікативні якості;
- розвивати міміку і пластичні здібності дітей;
- розвивати творче мислення дітей, уяву, фантазію.

Хід заняття:

- Давайте дітки пригадаємо казку “Півник та двоє мишенят”.

З чого почалася казочка?

Діти розповідають, що Півник встав рано, підмітав на подвір’ї та знайшов колосок.

-Давайте уявимо собі ситуацію, в якій опинився Півник. Я покажу вам три варіанти розвитку подій, а ви уважно послухаєте і повторите за мною.

– Ой погляньте, я знайшов колосок, яка радість. Піду його обмолочу, намелю борошна, замішу тісто та напечу піріжків! Запрошу друзів і ми влаштуємо свято!

– Що це? Колосок? Цікаво, хто міг його загубити? Можливо мишка несла в свою нірку колосок і загубила? Ну той що! Я колосок нікому не віддам. Це мій колосок. Тому, що я його знайшов. Щоб мені з ним зробити?

– Ой, хтось згубив колосок! Напевно засмутився. Треба знайти господаря колоска. Можливо він сидить і плаче. Побіжу і відшукаю того, хто загубив колоска.

Розучування української народної пісні “Два півники”.

Повторення віршика “Кіт і Миші” з інсценуванням.

Слухання та зображення пантомімою творів: “Слон танцює” муз. А. Зноско-Боровського та “Мишенята” муз. А. Жилінського.

Домашнє завдання:

Роздати дітям віршик, який потрібно вивчити до наступного заняття.

Розказувати вірш в двох різних настроях: весело і сумно.

“Смачний борщ.” Н. Забіла

Зустрічайте нас дубки,

Відхиляйте віти.
 Ось до лісу по грибки
 Йдуть веселі діти.
 Вчора випав теплий дощ,
 Виросли опеньки.
 Ми з грибами зварим борщ,
 Ще й який смачненький.
 Продемонструвати дітям вірш в різних характерах.

Конспект заняття №8

Тема: “Діти і осінь”

Мета:

- викликати в дітей позитивний емоційний настрій;
- спонукати дітей до активної участі в театралізованих іграх, інсценівках пісень;
- продовжувати вчити передавати різні емоції у пластиці, рухах, під час читання віршів
- розвивати інтонаційну виразність мови, творчу фантазію, уяву.
- виховувати інтерес до музично-театрального мистецтва.

Хід заняття:

Керівник: – Уявіть, що ми з вами не в нашій теплій і затишній залі, а на вулиці. Нам холодно..... Ой, здається починається дощ! Що будемо робити?...

А я знаю – парасолька від дощу нас заховає! (розкриваю парасольку)

Весело йдемо ми по калюжам,

І з дощем ми також дружим

Парасольку ми візьмемо,

Всі калюжі обійдемо!

Діти групою йдуть, високо піднімаючи ноги, переступаючи уявні калюжі.

– Дощ закінчився, ми можемо забрати парасолю.

Звучить музика в низькому регістрі.

Діти рухами показують кожну стрічку вірша.

Злий чаклун прийшов до нас !

Діти всі завмерли враз

Він руками помахав (діти беруть в руки листочки)

І дітей зачаклував.

Діти швидко закружляли

І листочки в руки взяли.

Руки вгору всі підняли

І деревами враз стали.

Вітерець на них подмухав

Всі уважно стали слухать,

Як листочки шелестять –

Хочуть в танці закружлять.

Діти кружляють з листочками під музику «Вальс» Й.Брамса

– А зараз давайте спробуємо оживити наші листочки і зробити з них гарну осінню квітку.

Діти з жовтими листочками утворюють середину квітки, присівши і піднявши руки в гору, а діти з червоними та пораманчевими – пелюстки.

Давайте разом вирішимо – наша квітка буде радіти осінньому вітерцю, чи сумувати осінньому дощику? (вибір дітей)

Музична вправа “Осіння квітка ”

Які звуки осені ви знаєте?

Про них я знаю дуже гарний вірш. Послухайте його.

Давайте спробуємо за допомогою інструментів ці звуки показати та озвучити.

Озвучення віршу «Осіння мелодія» під муз. А.Вівальді (за системою К.Орфа)

Гра-пантоміма «Хто живе у лісі?»

Виконання вправи для пальчиків «Хитрий пальчик» (з різними інтонаціями)

Інсценізація пісні “Грицю,Грицю до роботи! ” з різними солістами.

Конспект заняття №9

Тема: “Вчимо наш ротик говорити правильно”

Мета:

- розвивати пантомімічні навички і творчу уяву;
- вчити дітей інтонаційно і виразно промовляти задані фрази;
- розвивати фантазію і уяву.

Хід заняття:

–Щоб наш ротик працював,

Звуки гарно промовляв,

Чистомовки будем вчити,

Щоб швидко й чітко говорити.

– Хитра Мотря мила мокру моркву. (О. Рута)

– Наварили смакоти – будем їсти я і ти.

А со-рр-оки і во-рр-они будуть їсти мака-рр-они!(Б. Чепурко)

– Тупу-тупу тупенята!

Малесенькі ноженята!

Тупу-тупу, ніжки,

Від столу до ліжка!

Тупу-тупу-тупусі

До милої бабусі,

Тупу-тупу-тупачка,

Дасть бабуся молочка! (К. Перелісна)

Пантоміма “Мухи.”

Дітям пропонується уважно послухати вірш, потім керівник читає, а діти не кажучи ні слова, “показують” вірш мімікою та жестами.

На столі у вісім пар

Танцювали мухи
 Дзвінко музика звучить
 Гарно цокотухам
 Веселяться від душі
 Та одна, як закричить:
 “Ой паук” – і мухи всі знепритомніли умить.
 Ах!

Конспект заняття №10

Тема: “Вчимо наш ротик говорити правильно”.

Мета:

- спонукати дітей до інсценування знайомих творів;
- розвивати інтонаційну виразність мови;
- розвивати пантомімічні здібності.

Хід заняття.

- Давайте з вами пригадаємо пантомімічну вправу “Мухи”.

(Спочатку діти виконують вправу під спів дорослого, а потім співаючи разом з ним)

- Як ви думаєте, діти, навіщо нам потрібен телефон?

Вправа “Телефонна розмова.”

Керівник: – Уявіть собі, що корівка вирішила подзвонити своїй по-друзі і розповісти про те, як вона вчора ввечері ходила на гостину до родичів.

Діти діляться на пари, уточнюється настрій корів, в руки береться уявний або іграшковий телефон. Пари грають по черзі. Уточнення – корови тільки мукають.

Вправа “Скажи про осінь по різному.”

– А зараз ми пригадаємо, як по-різному можна сказати про чудову пору року – осінь. А допоможуть нам в цьому наші “сонечка” (піктограми). Кожен

обере собі сонечко і скаже про те, що настала осінь з інтонацією свого сонечка. Фрази:

– Ура! Настала осінь!

– Це ж треба! Знову осінь!

– Осінь – це так сумно.

– Осінь. Ось чому так спати хочеться.

– Це ж треба, справді осінь.

– Осінь настала! Як гарно навкруги!

– Осінь настала, а за нею зима. Не хочу-у-у!

– А тепер давайте заспіваємо знайомі вам

пісні про осінь “Осінній дощик” слова і музика Ади Грицай та “Осіння пісню” слова і музика Н.Рибальської.

Пісню про дощик ми спробуємо заспівати дуже весело і радісно, а пісню про осінь – сумно.

Діти співають.

Конспект заняття № 11

Тема: ” Подорож у зоопарк”.

Мета:

- розвивати фантазію і уяву в театралізованій грі;
- закріплювати знання дітей дошкільників про оточуючий світ;
- формувати комунікативні якості дітей і прищеплювати елементарні етичні норми поведінки;
- розвивати психофізичні здібності дітей (міміку, жести).

Хід заняття:

– Діти, ви любите подорожувати?

Сьогодні я вам пропоную незвичайну подорож у зоопарк. Поїдемо ми на автобусі, який ми з вами зараз самі збудуємо.

Вправа: ”Автобус”.

Використовуються стільчики, великий конструктор, подушки.

Дітям пропонується зайняти місця в автобусі. Кількість місць повинна бути меншою від кількості дітей.

Виникає проблема: хто сяде, а хто повинен стояти?

– Безперечно, хлопчики завжди повинні поступатися місцем дівчаткам.

Під музичний супровід „автобус” вирушає в дорогу, діти імітують рух автобусу.

– За вікном високо поверхові будинки, зелені парки, золотаві куполи церков, приміщення театрів, магазинів. Ось наш автобус гальмує, ми приїхали в зоопарк.

На столі заздалегідь заготовлені іграшки (або ілюстрації на фланелеграфі).

Керівник читає вірш Кліма Чурюмова „Зоопарк”.

Мартин бешкетливий бананом ласує,

А нижче на гілці Папуга сумує.

Пантера у клітці сидить і сміється,

Побачив щось Лев і не ворухнеться.

Рятунок в басейні знаходить Тюлень,

А поруч страждає від спеки Олень.

Дивись, Ведмежа й Тигреня разом грають,

А Пава і Лебідь у парку гуляють.

В воді за парканом лежить Крокодил

І згадує Африку й рідний свій Ніл.

Годують птахів тут і звірів відмінно,

Тому в зоопарку всі добрі тварини.

Після читання і перегляду керівник пропонує дітям обрати ролі і ще раз програти цей вірш.

Вправа „Ми веселі тваринки”.

– Які ще тварини живуть в зоопарку? Я заплющу очі, а ви „перетворитесь” в будь-яку тварину, а я спробую вгадати.

Керівник заплющує очі. – Один, два, три, чотири, п'ять, Спробую я відгадати. Мімікою, пластикою діти зображують обрану тварину.

Керівник заохочує, допомагає, уточнює характерні рухи тварин.

Гра по бажанню дітей проводиться декілька раз, міняються обрані персонажі. Керівник добирає характерну музику.

– Раз, два, три, чотири, п'ять,

Вже не бачимо звірят!

Діти бігають юрбою

Стали всі самі собою!

Наш автобус вирушає—

Він додому поспішає!

Діти сідають на стільчики. Під музичний супровід „повертаються” додому. Прочитати укр. нар. казку “Рукавичка” з муз. супроводом.

Конспект заняття № 12

Тема: “Подорож у зоопарк”

Мета:

– вчити дітей емоційно відтворювати вітальні інтонації, збагачувати мовленнєвий запас дітей;

– вчити дітей промовляти фрази з різною силою голосу;

– розвивати імітаційні навички;

– спонукати до активної участі в театралізованій грі.

Хід заняття:

Керівник:

– Погляньте, що я вам сьогодні принесла!

Це чарівна корзина. А що ж в ній?

Вправа „Вітаємось як...”

Керівник збирає дітей навколо корзини і пропонує обрати будь-яку іграшку: собаку, левеня, їжака, кошеня... і голосом своєї іграшки привітатись з усіма, допомагаючи кожній дитині підібрати потрібні слова, інтонацію і виразність для характеристики обраного персонажу.

Керівник:

– Хто в тебе в руках?

– Яким голосом він говорить?

– Як він буде вітатись?

– Давай разом привітаємось.

Керівник залучає всіх дітей в мовленнєву гру, яка переходить в гру з імітацією рухів під музику „Хто як ходить”.

Діти імітують рухи обраних ними тварин .

Приблизні питання, що задаються дітям: Керівник: – Хто ти? (Ведмідь). Як ходить ведмідь? (Перевальцем). Як реве ведмідь?

– Любі тварини, підходьте, я пригощу вас кашею.

Вправа „Каша”.

Керівник ставить уявну миску, а діти зображуючи звірів, „їдять” кашу. (Імітування жувальних рухів).

Керівник:

– Поїли кашу, вона вам сподобалась?

А тепер потрібно вмитися. (Діти імітують ці рухи).

– Скажіть, якою була каша? (Довільні відповіді дітей).

Чистомовка про кашу.

Ша—ша—ша—ша (2)

Дуже добра наша каша.

Діти промовляють слова повільно і по-можливості чітко, з різною силою голосу (тихо—голосніше—голосно).

Бажано чистомовку промовляти з кожною дитиною окремо і з усіма дітьми разом.

Ознайомити дітей з текстом музично-театралізованої гри „Аліса в країні казок”.

Бесіда про зміст та характери героїв.

Вправа „Давайте погріємось”.

Керівник: –Тепер ми вирушаємо в ліс на прогулянку. Сонечко ще гріє, погріємо носики (діти піднімають лице вгору і погладжують носика), погріємо щічки (діти погладжують щічки), погріємо лобика (погладжують лоб), погріємо шийку (діти погладжують шию).

–Але зненацька з’явилися комарі! (Діти відмахуються від уявних комарів) – Комарі порозліталися. Нікого не покусали?

А тепер вже час додому!

Повторне читання казки “Рукавичка”, розподіл ролей для подальшої інсценізації лялькового театру.

Конспект заняття № 13

Тема: “В гостях у дідуса-Лісовичка”

Мета:

- розвивати логіку та мислення;
- формувати знання про етичні норми;
- розвивати інтонаційну виразність мови;
- вчити дітей відчувати, розуміти і співставляти характер музики з образами тварин;
- розвивати пантомімічні та імітаційні навички;
- спонукати дітей до активної участі в театралізованих іграх.

Хід заняття:

В гості до дітей прийшов Дідусь – Лісовичок (вихователь).

Лісовичок:

– Добрі слова я не лінуюсь повторювати цілий день. Тільки вийду я із дому, кажу знайомим: „Добрий день”.

Я вітаю вас, діти, добрий день. А які добрі слова знаєте ви? (Відповіді дітей) Я Дідусь – Лісовичок, прийшов до вас із лісу і приніс у мішку лісову загадку (дістає листівку і читає)

Весною веселить, влітку холодить, восени вмирає, весною оживає.
(Ліс).

Діти, а для кого ліс – це дім? (Відповіді дітей).

Дідусь – Лісовичок закликає дітей підійти до нього і пропонує промовити фразу „Наша Оля в лісі зустрілася із лисом” з різними інтонаціями: захоплено, злякано, обережно (пошепки), щоб не злякати, стверджено, із запитом.

Гра „Чарівне перетворення”.

– Діти, в моєму мішку є чарівна паличка. Варто мені нею змахнути, і ви перетворитесь в моїх друзів – лісових мешканців, а я буду вгадувати. 1, 2, 3, 4, 5-зараз спробую вгадати.

Керівник заздалегідь добирає музику для кожної тварини і дає дітям де – який час прослухати її, щоб рухи тварини відповідали характеру музики. Керівник допомагає дітям запитаннями. Під музику діти імітують рухи тварин. Дідусь – Лісовичок заохочує дітей і відгадує.

Лісовичок:

– У нашому лісі є чудовий оркестр.

Хтось грає на баяні,

Зайчик наш – на барабані.

А ведмедик на трубі

Грати поспіша тобі.

Якщо будеш допомагати –

Почнемо всі разом грати.

Гра „Уявіть собі”.

Уявіть собі, що у вас в руках музичні інструменти. Ви – оркестр, а я – диригент. Я змахну паличкою, і оркестр „заграє”.

Вмикається народна інструментальна музика, діти імітують гру на музичних Інструментах .

Лісовичок:

Час настав мені прощатись і всього найкращого вам побажати. Ніколи не забувайте про чарівні слова. До побачення!

Читання казки “Рукавичка” в ролях, робота над характерами.

Конспект заняття № 14

Тема: “Світ навколо тебе”.

Мета:

- розвивати фантазію, образне мислення, акторські здібності (вміння діяти в запропонованих обставинах), інтонаційну виразність і пластику;
- формувати активну позицію (бажання брати на себе ролі).

Хід заняття:

Керівник:

– Учись любити все навколо себе:

Траву і квіти, кущик, деревце.

Жучка і пташку, і блакитне небо,

І синьооке чисте джерельце.

Усе прийшло на білий світ, щоб жити,

Щоб дарувати радість і красу.

Учися дивуватись і любити

Чистеньку, мов перлин очка росу.

Поглянь на світ – це дивовижна казка!

А квіти – це, мабуть, душа землі.

У кожній з них струмить любов і ласка,

Вони, неначе діточки малі.

Яка земля! Чарівна, пречудова!

Вона нам мати. Ми – її дитя!

Летить на землю весняна обнова,

Бурлить, вирує на землі життя!

(Надія Красоткіна).

– Діти, про що розповідає вірш, який я вам прочитала? (відповіді дітей).

А що таке природа? (трава, квіти, тварини, небо, ліс...)

– Уявіть собі, що ви маленьке зернятко будь – якої рослини. (Діти довільно розходяться по залу.

Керівник змахує рукою (сіє зерно), діти присідають і стискаються в „зернинку”.

Вправа „Зернятко”.

Керівник:

– Лежать зернятка в землі, їм тепло, зручно.

Пройшов дощик, пригріло сонечко.

Насіння почало набрякати, оболонки зерняток луснули і з’явилися перші пагінці. Вони пробили землю і потягнулися до сонечка.

На стебелінках з’явилися перші листочки. І ось загойдалися молоді деревця, квіти, травичка...

Що ж виросло в нашому лісі? (Керівник запитує кожну дитину, якою рослиною вона була).

Вправа повторюється 2 – 3 рази.

Робота над музично-театралізованою грою „Аліса в країні казок”

Міні – сценка „Тетянка і м’ячик”.

Тетянка сердиться на м’яч:

- Знову ти пустився вскач!

Знову вирвався із рук,

Ну хіба ж ти добрий друг?

Дує щічки круглий м’яч:

Сам образився, хоч плач:

Буду я з тобою дружити

Ти ж навчись мене ловити!

Діти діляться на пари і розігрують сценку по ролям. Кожній парі можуть дати завдання, наприклад, Тетянка промовляє слова дуже сердито або з жалем, а м'ячик з образою чи сердиться.

Діти з муз. керівником стають в коло.

- Ось м'яч. Подивіться, „я тримаю його в руках”.

(Муз. керівник „передає м'яч” дитині, що стоїть поруч).

– Тримай м'яч, не упусти. Розкажи, який він? (Великий, круглий, м'який).

Передавай його далі.

– Ой, наш м'ячик раптом перетворився в повітряну кульку. Яка кулька в твоїх руках? Кулька прагне полетіти в небо, тримай міцніше за ниточку. Передавай її далі.

Уявні предмети передаються по колу, перетворившись в тарілку з гарячим супом, їжака, сніжку, маленьке кошеня, жменьку піску, жменьку води, тощо. Гра продовжується до тих пір, доки дітям цікаво. Правила гри можна змінювати. Запропонувати дітям самотійно називати перетворені предмети.

Гра „Уявіть собі”.

Керівник:

– Сонце потрібно всім! Квітам, метеликам, мурахам, жабенятам.

А кому ще потрібне сонечко? (Діти перераховують)

Зараз ви вигадаете, в кого ви перетворились і під музику зобразите того чи те, що загадали, а я спробую відгадати.

Вмикається музика, діти імітують рухи загаданого персонажу.

Це можуть бути квіти, комахи, тварини, птахи, тощо.

Муз. керівник вгадує, уточнює.

– Сонечко заховалось за хмарку і пішов дощик. Скоріше під парасольку. Парасолька схожа на великий гриб.

А де ж ростуть гриби? (в лісі) тож давайте перенесемося до лісу і пригада-ємо, що ж відбувалося з казковими героями в лісі, коли вони знайшли рукавичку.

Спробувати інсценізувати казку “Рукавичка” від початку до кінця.

Конспект заняття № 15

Тема: “Граючись навчаємось”.

Мета:

- створювати позитивний емоційний настрій;
- розвивати логіку, творчі здібності;
- виховувати доброзичливе відношення до оточуючих;
- розвивати імітаційні навички;
- вчити дітей поєднувати рухи і мову.

Хід заняття:

Керівник:

- Діти, а що ви робите, коли вам весело? (Відповіді дітей).

Гра „Продовжи фразу і покажи”.

- Якщо холодно на вулиці, що ви одягнете? (Шубу, шапку, рукавички...)
- Якщо вам подарують маленьке кошеня, що ви зробите? (По-гладимо, приласкаємо).
- Якщо ви залишились в лісі один, що ви будете робити? (Го-лосно кричати: „Ау!”)
- Якщо мама відпочиває, як ви будете поводитись? (Ходити навшпиньках, не шуміти).
- Якщо плаче ваш друг, що робити? (Втішити, погладити, за-глянути в очі...)
- Якщо вам на очі трапились сірники? (Відповіді дітей, які ви-хователь узагальнює висновком: сірники дітям не ігра-шки).

Розминка для пальців.

Вихідне положення рук – зжаті в кулаки. Керівник пропонує дітям повторювати за нею рухи.

До великого пальчика на гостину - діти виставляють вгору великі пальці і з'єднують їх між собою

Приходили пальчики у хатину - діти по чергово виставляють пальці і ті, що називаються з'єднуються між собою.

Вказівний і середній, Безіменний і останній.

А Мізинчик малюк зобразив веселий стук.- мізинчики стукають один об одного

Наші пальчики друзями стали- пальці переплітаються.

Один одного обійняли- міцно зжимаються.

Керівник:

– Щоб гарно розмовляти, потрібно чітко вимовляти. Давайте зараз трішки пограємось з нашими язичками.

Артикуляційні вправи. “Конячка”

– присмоктати язик до піднебіння і клацнути.

Цок-цок-цок, біжать конячки,

Дуже весело біжать.

Як малечу покатають,

Будемо їх годувать.

“Гойдалка” – напруженим язиком тягнутися то до носа, то до піднебіння.

Ми на гойдалці гойдались.

Вгору – вниз, вгору – вниз.

Дуже жваво ми гойдались,

Покатались, зупинись!

“Смачне варення” – облизати верхню губу і заховати язик в рот.

Ах, яке смачне варення,

Забруднились губи всі.

Язичком ми поведем,

І варення підберем.

“Дудочка” –

Діти співають:

Ду-ду, ду-ду, дудочка,

Ду-ду, ду-ду, ду.

Ось заграла дудочка,

Ту-ру, ту-ру, ру.

Керівник:

А зараз лягайте на ковдру, і будемо вчитися розслаблятися.

От як ми відпочиваєм,

Сном чарівним засинаєм,

Уповільнюються рухи,

І нема більше напруги.

І приємно стало зразу,

Як розслабили ми м’язи.

(Грає спокійна музика, керівник говорить тихо, з довгими паузами).

Відпочили, діти, а тепер вставайте – і пішли чітким рівним кроком по залу.

Ми говоримо сміливо,

Вірно, чітко і красиво.

Ми не поспішаємо, слова ми не ковтаємо.

Руки вгору – вдих, вниз – видих.

Заняття закінчено. До побачення.

Конспект заняття № 16

Тема: “Подорож до Антарктиди”.

Мета:

– вчити дітей поєднувати рухи і мову; – розвивати фантазію, спонукати дітей до імпровізації; – закріплювати знання дітей про Антарктиду; – розширювати голосовий діапазон дітей при читанні вірша.

Хід заняття:

Керівник пропонує дітям вирушити у морську подорож на кораблі. Театр рук „Кораблик” По морю пароплав пливе, З труби у нього дим іде. (Обидві долоні поставлено на ребро, мізинчики прижаті (як кошук), а великі пальці підняті вгору. Діти разом з вихователем читають вірш низьким голосом (як гуде труба) і погойдуються праворуч – ліворуч). Керівник: – Довго плив наш корабель і приплив в Антарктиду. Тут на білих слизьких льодинах ходять парами пінгвіни. Гра з рухами „Пінгвіни на льоду” – Лід та лід, лід та лід, а по льоду пінгвін крокує. Діти йдуть на внутрішній стороні стопи, перевалюючись з ноги на ногу, поплескуючи себе долоньками по боках. Гра повторюється три рази. Самомасаж. – Пінгвіни піднімають голови до сонечка, адже сонечко так рідко з’являється в Антарктиді, потім підставляють сонечку щічки, погладжують щічкою праве плече, ліве. Пінгвіни люблять погладити собі животика, поплескати крильцями по боках, по ніжках. Гра з рухами „Море хвилюється” – Пінгвіни дуже люблять гру. Море хвилюється раз, Море хвилюється два, Море хвилюється три, Морська фігура, на місці замри. Гра проводиться декілька раз під музичний супровід. Заздалегідь необхідно уточнити з дітьми, що росте, плаває, живе в морі: медузи, корали, риби, кити, кораблі, пінгвіни, тощо... Вправа на прояв основних емоцій „Сніжинка” – На язик ловив сніжинку, наче вітер, довго я на неї дув, Із сніжинкою смішинку я, напевно, проковтнув: Без веселоців не можу ні хвилини, Дуже я люблю ловить сніжинки. Виразні рухи: Дитина розглядає на руці уявну сніжинку, відкидає голову назад, ловить язиком „сніжинку”, весело сміється. Міміка: При піднятті брови, посмішка на обличчі. Повторити таночок пінгвінів, який діти танцювали на новорічному святі. Ознайомити дітей з сценарієм муз-театралізованого дійства “Березневі пригоди Червоного Капелюшка”.

Конспект заняття № 17

Тема: “Зимові розваги”.

Мета:

– уточнювати і закріплювати правильну умову звуків У, Х, Р, Ш, С, вимовляти їх протягуючи та з різною силою голосу; – вчити дітей довгому та переривчастому видиху; – розвивати фантазію; – розвивати пам'ять фізичних дій.

Хід заняття:

Керівник: Діти сідають півколом на килимі. – Діти, яка зараз пора року? Які звуки ви можете почути взимку на вулиці, в лісі, в дворі? (Відповіді дітей). – Як завиває заметіль? – У – у – у – у! (З різною силою голосу). – І летять сніжинки в різні боки (Діти, імітуючи політ сніжинок, розбігаються по залу під грамзапис). – Як морозним днем рипить сніг під ногами? – хр – хр – хр – хр (Діти йдуть по залу. Уявляючи, що вони йдуть морозяним ранком по снігу). – Як двірник змітає сніг з порогу? – Ш – ш – ш – ш! Беріть „мітлу”, змемо сніг з доріжок. – Який звук утворюють лижі, що сковзають по сніжку? С – с – с – с! (Діти імітують ходьбу на лижах). – Послухайте! Які звуки ви можете почути за вікном? (Діти при-тишено слухають, а потім намагаються відтворити ті звуки, які вони почули.) Дихальні вправи. Керівник пропонує дітям встати, поставити долоньку горизонтально перед підборіддям. – Уявіть собі, що до вас на рукавичку впала сніжинка. Яка вона? Спробуйте її здмухнути: 1. Вдих носом і короткий сильний видих (5 – 6 разів); 2. Вдих носом і повільний видих через стулені губи (5 – 6 разів); Тепер вам на рукавичку впало де – кілька сніжинок. 1. Вдих носом і повільний переривчастий видих (5 – 6 разів). Гра „Сніжки”. Керівник підкликає до себе дітей. – Уявіть собі, що ви перетворились в маленьких сніжинок, а я вітер. Керівник робить вдих і дмухає на дітей. Вмикається грамзапис („Пори року” П. І. Чайковського). – Розлетілися сніжинки, кружляють у повітрі, ніби танцюють. Спочатку спокійно, плавно і повільно лягають на землю. Але здійнявся вітер, закружляла хурделиця і намела цілу кучугуру снігу. (Діти збираються в щільну групу.) Гра на пам'ять фізичних дій. – Як багато снігу! Зліпимо з нього велику кулю. (Діти наслідуючи дорослого, „ліплять сніжку”, котять її по уявному снігу і

поступово у кожної дитини виходить „сніжна куля”, з них муз керівник пропонує зліпити снігову бабу. – Снігова баба готова! А тепер пограємось в сніжки.(Вмикається весела, рухлива мелодія. Діти ліплять уявні сніжки і „кидають їх” в різні боки.)

Конспект заняття № 18

Тема: “Давайте веселитись”.

Мета:

– розвивати інтонаційну виразність мови, монологічну мову; – розвивати навички імпровізації; – спонукати дітей до участі в театралізованих іграх; – розвивати уяву, пантомімічні навички.

Хід заняття:

„Давайте сміятися” Керівник пропонує дітям згадати улюблену пісню. Заспівати її, а потім мелодію пісні без слів “просміяти”. Спочатку грає керівник: він передає мелодію пісні за допомогою сміху, а діти вгадують, що це за пісня. Потім кожен з дітей „просміює” мелодію своєї пісні, всі інші вгадують. Керівник: – Давайте з вами пригадаємо вірш. Ходила квочка коло кілочка, Водила діток коло квіток. Квок, квок, золотий клубок. Завдання: Уявіть собі: 1. Вас образили до сліз, і ви розкажете нам свою образу словами цього віршика. 2. У вас радісна подія, вам подарували довгоочікувану іграшку. Розкажіть про ваші враження словами віршика. (Діти знаходять потрібні інтонації, використовуючи міміку, жести, текст, намагаються передати душевний стан людини, що потрапила в задану ситуацію. Вони самі можуть вигадати або пригадати життєві ситуації) 3. Задзвонив будильник. Ви прокинулися, потягнулися, відкрили очі, на підлозі шукаєте свої тапки. Знайшли, взули і пішли в ванну. Раптом ви відчуваєте, що не можете йти. В вашому тапочку – камінчик. Ой, як боляче! 4. Ви гуляєте в лісі. Навкруги сніг, на ваших ніжках валячки, і раптом щось гостре встромилося вам у п’яту...Це кнопка! 5. Ви солодко спите, та раптом вас будить мама і каже, що ви проспали. Всі швидко одягаються і – бігом в

дитячий садок. По дорозі ви побачили, що взули чобітки вашої молодшої сестрички. Вони на вас дуже малі. Але повертатися немає часу. Ви ледь дійшли до садочка... – Дуже болять ноги? Посидьте і відпочиньте. Можна зробити масаж ніг. – А тепер, щоб було веселіше, звучать мелодії живого оркестру. Гра „Живий оркестр” – Як ви думаєте, які звуки може видавати ваше тіло? А ось які: оплески, тупання, клацання пальцями, цокання язиком, губами... Прослухавши знайому мелодію, діти за допомогою живих звуків відтворюють її. Варіантів відтворення може бути безліч. Все залежить від бажання дітей фантазувати. Можна навіть вибрати диригента. Гра на імітацію рухів „Хто як ходить?” – Згадайте, як ходять діти? Маленькі ніжки йшли по доріжці. Великі ніжки йшли по доріжці. Діти спочатку йдуть маленькими кроками, потім великими – велетенськими кроками). – Як ходить дідусь? – Як сірий вовк у лісі нишпорить? – Як заєць, прижавши вуха, втікає від нього? Гра на розвиток уваги. „Давайте потанцюємо”. Мета гри: Розвивати увагу дітей, вчити реагувати на зорові сигнали. Педагог пропонує дітям потанцювати. Дівчатка танцюють тільки тоді, коли муз керівник піднімає квітку, а хлопчики – коли піднімає прапорець. Хлопчики й дівчатка танцюють разом, коли одночасно підняті і квітка, і прапорець. Звучить народна танцювальна мелодія. Діти імпровізують танцювальні рухи. Повторне прочитання сценарію “Березневі пригоди Червоного Капелюшка”. Обговорення характерів героїв, їх особистісних якостей. Ознайомити з піснями до театралізованого дійства.

Конспект заняття № 19

Тема: Ознайомлення з твором К. Ушинського „Умій почекаати”.

Мета:

- створювати позитивний емоційний настрій;
- розвивати логіку, творче мислення;
- розвивати імітаційні навички;
- розвивати фантазію

– спонукати дітей до імпровізації.

Хід заняття:

Діти сідають навколо керівника, який дивиться у вікно і схвильовано каже:

– Ой, діти, сонечко ховається, і казка не починається. Давайте попросимо сонечко, щоб не ховалося. Простягніть руки до нього і промовте:

Сонце, сонце, не ховайся!

Люба казка, починайся!

Керівник показує дітям клубок.

– Котився клубочок згори на долину.

І, гляньте, вкотився до нас у гостину.

В клубочку тім казка для діточок наших

Назара і Ані, Валі і Маші.

„Умій почекати” К. Ушинський.

Жили собі брат і сестра – півник та курочка.

Побіг півник у садок та й почав клювати зеленісіньку смородину, а курочка й каже йому:

– Не їж, півнику! Почекай, поки смородина достигне.

Півник не послухався, клював та й клював і наклювався так, що насилу додому дійшов.

– Ох! – кричить півник. – Лишенько моє! Боляче мені, сестричко, боляче!

Напоїла курочка півника м’ятою, приклала гірчичник, – і пройшло. Видужав півник і пішов у поле; бігав, стрибав, зогрівся, спітнів і побіг до ручаю пити холодну воду; а курочка йому гукає:

– Не пий, братику, почекай, поки прохолонеш!

Не послухався півник, напився холодної води, – і тут почала його трусити лихоманка; насилу курочка додому його довела.

Побігла курочка до лікаря, прописав лікар півникові гірких ліків, і довго пролежав півник у ліжкові.

Поки хворів півник, вже й зима настала. Видужав півник і бачить, що річка льодом укрилася.

Схотілося півникові на ковзанах поковзатись; а курочка й каже йому:

– Ой, почекай, півнику! Дай річці зовсім замерзнути, тепер ще лід дуже тонкий, втопишся.

Не послухався півник сестри: покотився по льоду; лід проломився, а півник – шу́бовсть у воду! Тільки того півника й бачили.

Під час читання розповіді керівник демонструє ілюстрації до неї.

Далі діти виконують наступні вправи:

1. Під музичний супровід імітувати рухи та голос півника та курочки.
2. „Ку – ку – рі – ку” та „ко – ко – ко” вимовляти: радісно, сумно, з подивом, злякано, тихо, голосно, сердито, м'яко.
3. „Бій двох півників” під музичний супровід, галасуючи як півні, стрибати на одній нозі. Руки за спиною. Намагатись плечем виштовхати суперника за коло.
4. Попросити півника від імені курочки бути слухняним: ніжно, голосно, тихо, сердито, наказуючи, просячи, тощо...
5. Пофантазувати і вигадати інше продовження історії.

Конспект заняття № 20

Тема: “Вчимося говорити правильно”.

Мета:

- вчити дітей чітко вимовляти слова чистомовок, змінюючи інтонацію;
- вчити поєднувати рухи та мову;
- розвивати уяву, пантомімічні навички;
- спонукати до активної участі у театралізованій грі.

Хід заняття:

- Щоб гарно розмовляти, потрібно чітко вимовляти.

Діти промовляють чистомовку, по черзі потім всі разом.

Ра-ра-ра – багато у бобра добра.

Ру-ру-ру – шкода бобру

Ро-ро-ро – своє добро

Рі-рі-рі – віддавати дівчорі.

Ри-ри-ри – Ось такі бобри!

Са-са-са – у лісі лисенька - краса.

Су-су-су – має довгу косу,

Сі-сі-сі – очі карії розкосі,

Со-со-со – хвостик, ніби колесо.

Си-си-си – струнки ніжки у ліси.

Театралізована гра „Загадки без слів”.

Діти діляться на дві підгрупи.

Керівник з першою групою дітей сідають на модулі і розглядають ілюстрації до загадок без слів. Діти обирають картинки, які можуть загадати, не промовляючи ні слова. Друга підгрупа в цей час розташовується в іншій частині залу.

Діти першої підгрупи без слів за допомогою міміки та жестів зображують, наприклад: вітер, море, струмочок, чайник (якщо важко то: кішку, собаку, що гавкає, мишеня, тощо...). Діти другої підгрупи вгадують. Потім загадує друга підгрупа, а відгадує – перша.

Гра „Пограємось – вгадаємо”.

Діти сідають навколо керівника, який загадує і показує пантомімічні загадки.

– Поважно по двору ходив з гострим дзьобом крокодил,

Головою він хитав, дуже голосно бурчав.

У дворі всіма керує. Найсильнішим бути звик!

Нумо, діти, відгадали? Це справжнісінький...Індик.

(Вмикається музика. Діти, зображуючи індика, ходять по всьому залу, високо піднімаючи ноги, прижавши руки до тулуба, вимовляючи звуки – гль-гль-гль, тряґуть головою, гуляючи в цей час язиком в роті).

– Тут почав індик гарчати, і на всіх людей кидатись. Розгубився я і втік, це вже зовсім не індик. Хто ж це, діти?

(Діти під музику зображують собак: гавкають, гарчать, бігають на „чоти-рьох” та „махають хвостом”).

– Хто з хвостиком і з вушками,

в кого лапки з подушками?

Як ступа, ніхто не чує,

Тихо крадучись полює.

І маленькі сірі мишки

Утікають геть від...кішки.

(Під музичний супровід діти зображують кішку: вони пересуваються на „чо-тирьох” плавно, нявкають, муркочуть, „вмиваються” лапкою, шиплять, фиркають, „показують кігтики”).

– Ви все правильно вгадали, гарну кішку показали.

А тепер давайте ми в ліс поїдемо по гриби.

(Діти розсаджуються в уявну машину і вимовляючи різноманітні звуки, імітують їзду на машині).

– Приїхали! Виходьте!

Подивіться-но, малята, тут лисички, там маслюки.

Нумо всі часу не гайте, в кошик їх мерщій складайте.

(Діти розходяться по залу („по лісу”) і збирають „гриби”(муляжі)).

– Так старанно ми збирали – кошики важкими стали

На галявині присіли, трішечки всі відпочили.

У машину всі сідайте і додому вирушайте.

(Діти сідають в уявну машину і „їдуть” додому).

Конспект заняття № 21

Тема: “Подорож у країну Фантазію”.

Мета:

- спонукати дітей до активної участі у театралізованих іграх;
- розвивати фантазію, уяву, пантомімічні навички;
- розвивати здібності працювати з уявними предметами;
- розвивати творчу ініціативу.

Хід заняття:

Керівник: – Діти, сьогодні ми з вами вирушимо у подорож до країни Фантазії, де нас чекають багато друзів і цікавих ігор. Давайте сядемо у поїзд і поїдемо.

“Діти “їдуть” по колу, імітуючи рухи поїзда і промовляючи: “Чух-чух-чух”.)

– Поїзд прибув на зупинку “Іграшкову”. Виходьте і подивіться, яка гарна галявина. Погляньте, нас хтось зустрічає. (На великих квітах сидять качечка, жабка, кошеня, мавпочка). Чомусь іграшки дуже сумні. Давайте ми їх розвеселимо і затанцюємо для них таночок.

– Всі ви знаєте „Таночок каченят”. З нього ми і почнемо.

„Таночок каченят”.

– А спробуйте на цю ж мелодію вигадати:

1. Таночок маленьких кошенят.
2. Таночок жабенят.
3. Таночок мавпенят.

Керівник: – Дуже гарні таночки ми затанцювали, але нам треба їхати далі. До побачення!

(Діти “їдуть” далі).

Керівник: – Наступна зупинка “Овочева”. На цій зупинці готують дуже смачні страви. Давайте і ми приготуємо смачний суп.

Гра на імітацію рухів „Як ми варили суп”.

Правою рукою ми чистимо картоплю, шкурку знімаємо з неї помаленьку.

Тримаємо картоплю лівою рукою, картоплю крутимо і старанно миємо. Ножем проводимо по серединці, розрізаємо картоплинку на дві половинки.

Правою рукою ножика тримаємо і кришимо картоплю на шматочки. Ну, а тепер вмикаємо плиту, сиплемо в каструлю картоплю з тарілки. Чисто миємо моркву та цибулю, стряхну водицю з утомлених рук. Мілко наріжу цибулю і моркву, в жменьку зберу, виходить спритно. Теплою водичкою жменьку рису помию, висиплю в каструлю рис лівою рукою.

Правою рукою візьму ополоника, перемішаю крупу і картоплю. Кришку візьму я лівою рукою, щільно каструлю я кришВариться супчик, булькає й кипить. Пахне так смачно! Каструлька пихкає.

– Ось, супчик готовий. „Пригощайте” один одного! (Вмикається українська народна музика). Діти і дорослі уявними ополониками розливають суп в уявні тарілки і „їдять”.

– Підкріпилися? А тепер кожен виміє за собою тарілку.

Діти відкривають уявний кран, миють тарілки, ложки, закривають воду, витирають руки.

Керівник: – Вирушаємо далі. Нас чекає ще одна зупинка.

(Діти “їдуть” далі і опиняються перед плакатом, на якому перекреслені губи).

– Погляньте, діти, яка загадкова зупинка. На цій станції не можна говорити, а спілкуватись нам все ж таки потрібно.

Мімічна гра „Передавалки”

1. Передай посмішку сусіду (по колу).
2. Передай „сердилку” (сердитий вираз обличчя).
3. Передай оплески (оплески можуть бути різними – об стіл, обома долонями, однією долонькою об стіл, об коліна, комбіновані оплески: плеск

над столом і два об стіл). Ускладнення – оплески можуть передавати ритмічний малюнок.

4. Передай „переляк”.

5. Передай „страшилку”.

6. Передай „смішинку”.

7. Передай вітання.

8. Передай прощання.

Конспект заняття № 22

Тема: “Театралізована вікторина”.

Мета:

- викликати радісний емоційний настрій;
- розвивати пантомімічні навички, уяву, логічне мислення, ініціативу;
- виховувати доброзичливе ставлення один до одного, партнерські якості.

Хід заняття:

На театралізованій вікторині присутні діти всієї групи, батьки, які “Оціню-ють” виступи двох команд.

Керівник: – Сьогодні я пропоную вам трішки погратися і порозважатися.

Діти діляться на дві групи. Завдання виконуються в формі змагання.

Завдання 1

Керівник задає рими по черзі кожній групі дітей.

Зайчик – побігайчик, по стрибайчик...

Кішка – мишка, ніжка, ...

Завдання 2

Гра – пантоміма „Ніс, умийся!”

Керівник промовляє слова вірша, кожна з команд імітує рухи.

Кран, відкривайся! Ніс, умивайся!

Мийтесь відразу очка обидва!

Мийтесь, вушка, мийся, шийка!

Шийка, майся гарненько!

Мийся, мийся, обливайся!

Болото, змивайся, бруд змивайся!

Завдання 3

Звучить знайома пісенька „Жили у бабусі”. Дітям пропонується:

1. Проплескати або простукати ритм цієї пісні;
2. Просміятися (ха-ха-ха) знайому мелодію.

Розігрування ситуації „Не хочу манної каші!”

З кожної команди по одній дитині. Одна з них буде мамою або татом, інша – дитиною. Мама або тато повинні настояти на тому, щоб дитина їла манну кашу (геркулес, гречку...), приводячи різні доводи. А дитина цю страву терпіти не може. Нехай діти спробують розіграти два варіанти розмови. В одному випадку дитина капризує, чим дратує батьків. В іншому випадку говорить настільки ввічливо і м'яко, що батьки їй поступаються.

Цю ж ситуацію можна розіграти з іншими персонажами, наприклад: мама-го-робець і мале-нький горобчик, але з умовою, що спілкуватися вони повинні тільки цвірінькаючи; кішка і кошеня – нявкаючи; жабка і жабеня – кумкаючи.

Пантоміма „Ранковий туалет”

Керівник говорить, а діти виконують.

Керівник: – Уявіть собі, що ви лежите у ліжку. Та треба вставати, потягнулися, позіхнули, почухали потилицю. Як не хочеться вставати! Але - підйом! Ідете в ванну. Чистите зуби, вмиваєтесь, розчісуєтесь, одягаєтесь. Ідете сні-дати. Фу, знову каша! Але їсти треба. Їсте без задоволення. Але вам дають цу-керку. Ура! Ви розгортаєте її і кладете за щоку. Так, а обгортка де? Правильно, кидаєте її в смітник. І швиденько на ву-лицю!

Підведення підсумків вікторини. Надається слово батькам, які діляться своїми враженнями від побаченого.

Конспект заняття № 23

Тема: “Прийди, прийди, весно красна!”

Мета:

– виховувати позитивні емоції та сприяти укріпленню кому-нікативних відносин між дітьми; – формувати вміння емоційно і виразно спілкуватися; – розвивати інтонаційну виразність мови; – розвивати монологічну мову.

Хід заняття:

Керівник в костюмі весни заходить під музику і звертається до дітей: Що за чарівниця, неначе цариця, Наказ свій послала, щоб краса встала? Вона надію всім вселяє і до праці закликає. Вона приходиться з ласкою Та із своєю казкою. Як тільки струсить рукавом, Синіють проліски кругом. Діти: Весна! Керівник: Правда, правда, відгадали! Бачу, ви мене впізнали. Чекали всі весну навкруг, Запрошую усіх на луг. Звучить уривок з твору П.І.Чайковського “Пори року”. Весна, заволікає дітей за собою, під музику танцює, діти виконують довільні танцювальні рухи. Весна закликає дітей до себе в коло. – А що ж відбувається весною в лісі? Гра-пантоміма “Замет”. Діти імітують рухи по тексту. На галявині замет. Великий-превеликий. Та ось пригріло сонечко. Замет потихеньку почав осідати під променями теплого сонечка. І повільно потекли із замету маленькі струмочки. Вони ще сонні і слабкі. Та ось сонце пригріло ще сильніше, і струмочки прокинулись і швидко, швидко потекли, минаючи камінці, кущі, дерева. Невдовзі вони об’єдналися, і ось шумить в лісу бурхлива ріка. Біжить річка, захоплюючи з собою тогорічне листя та гілки. Незабаром річка влилася в озеро і зникла. кою накрию. – Чому річка зникла в озері? Гра-пантоміма “Ведмежата”. – А ось погляньте, гора старого хмизу. Ой, це барліг! А в ньому сплять ведмежата. Та ось пригріло сонечко, розтопило сніг. Крапельки води просочилися в барліг. Вода потрапила на ніс, вуха, лапи ведмежат. Ведмежата потягнулися, фиркнули, відкрили очі і почали вибігатися з барлогу. Розсунувши лапами гілки, вони вибралися на галявину. Промені сонця засліплюють очі. Ведмежата прикривають лапами очі і ричать від

обурення. Та невдовзі очі звикають до сонця. Ведмежата озирнулися, понюхали носом свіже повітря і тихо розбрелися по галявині. Скільки тут цікавого! (Далі можлива імпровізація). Заняття закінчується довільними рухами під музику.

Конспект заняття № 24

Тема: “Ми вміємо перевтілюватися”

Мета:

– вчити дітей відображати в рухах, міміці, жестах характерні риси різних тварин, використовуючи різноманітні виразні засоби; – вчити відчувати характер та ритм музичного супроводу; – розвивати пантомімічні навички, уяву, логічне мислення, ініціативу.

Хід заняття:

Керівник: – Діти, давайте уявимо, що ви – звірята із зоопарку: мавпенята, ведмедики, лисички, слоненята. Мавпенятка бігають одне за одним і кидаються бананами. Як вони це роблять? Гра з м'ячем. – А що роблять ведмедики? Розкочуються з боку в бік, стрибають на двох лапках, на одній, тримаючись за дерева (стілці). Рухи під музику. – Молодці! Так звірята жили собі в клітках, і одного разу їм набридло тішити людей. Вони вирішили втекти із зоопарку. Коли настала ніч, звірята відкрили свої клітки і на носочках повиходили. (Ходьба під музику). Потім їхні носочки заболіли, і вони пішли на п'яточках (Ходьба під музику). Коли звірята вийшли із зоопарку, їм більше не потрібно було прокрадатися, і вони радісно пішли до лісу (марш під музику). І вийшли вони на галявину. На галявині було так красиво: росли гриби, різнокольорові квіти, літали метелики. Давайте покажемо, як літали метелики. (показ дітей під музичний супровід). А ось до звірят прилетіла повітряна кулька і хоче з ними погратись. Гра з уявними предметами. Керівник передає уявну кульку по колу і коментує: – Погляньте, у мене в руках великий м'яч. Візьми його, Рома (керівник передає “м'яч” дитині, що стоїть поруч). – Ой, у тебе він став маленьким. Передавай його

Насті. – Настя, в твоїх руках маленький м'ячик перетворився на їжачка. Його голки гострі, не вколися і не кинь їжачка. Передавай їжачка Андрію. Далі можна імпровізувати в залежності від кількості дітей (гарячий млинець, клубок ниток, маленьке кошеня, рум'яний колобок з казки тощо). Керівник: Погралися звірята і вирішили побудувати гарний будинок, щоб усім вистачило місця. Діти під музику “будують” дім з різнокольорових модулів. Гра на імітацію рухів. Діти “рвуть” на галявині квіти, щоб прикрасити будинок. “Викладають” з цеглинок доріжку до будиночка. “Підмітають” в кімнаті. Водять хоровод навколо будиночка. Керівник: Довго працювали звірята, втомилися і лягли спати. Діти лягають на ковдру і “засинають”. Звучить колискова за вибором муз керівника. Керівник: Прокидайтесь, діти: коли ви спали, ви знову стали дітками. Іншим разом ми ще побуваємо в гостях у звірят. У них тепер свій будинок, і вони живуть весело і дружно.

Конспект заняття № 25

Тема: “У нас в гостях Чарівник!”

Мета:

– розвивати інтерес до музично-театралізованої діяльності; – знайомити дітей з театром тіней; – розвивати уяву; – вчити дітей вільно спілкуватися, рухатись; – розвивати логічне мислення; – виховувати любов та інтерес до музики.

Хід заняття:

Звучить чарівна музика і в зал заходить Чарівник-казкар(вихователь).
 Чарівник: Я казковий Чарівник Добрий чародій. Казки я складати звик Для малих дітей. Доброго вам дня! Куди це перенесла мене чарівна паличка?
 Керівник: Добрий день, шановний Чарівник! Ви потрапили в дитячий садок до дітей, які дуже люблять казки.
 Чарівник: Я дуже радий. Я оголошую Свято казок! Але спочатку ви повинні відгадати мої казкові загадки: 1. В якій казці живуть: бабуся, дідусь, заєць, вовк, ведмідь, лисиця і маленький кругленький мандрівник? (“Колобок”). 2. З якої казки ми знали про тата,

його дерев'яного синочка з довгим носом? (“Золотий ключик”). 3. В якій казці великі білі птахи віднесли маленького хлопчика в ліс до Баби-Яги? (“Гуси-лебеді”). 4. Як звали дівчинку, яка вирушила в гості до своєї бабусі і зустрілася в лісі з сірим вовком? (“Червона Шапочка”). Чарівник запрошує дітей в тіньовий театр подивитися казку Ш.Перро “Червона Шапочка”. Виставу показують Чарівник і керівник. Керівник: Наше свято продовжується! Тепер, шановний Чарівник, спробуй ти вгадати, з яких казок прийшли до нас гості. Діти: Відвернись і не дивись! Діти обирають костюми героїв різних казок: ніс Буратіно, маски ведмедя, вовка, лисиці тощо. Діти: Повернись і подивись! Діти підходять до Чарівника і розповідають про свого героя, не називаючи казки. А Чарівник вгадує. Наприклад: Я дерев'яний хлопчик, зробив мене старий шарманщик з поліна. В мене багато друзів. Це Мальвіна, пес Артемон, П'єро. Хто я? Тощо. В кінці заняття включається лірична музика, діти разом з Чарівником танцюють. Музика стихає, Чарівник прощається і уходить.

Конспект заняття № 26

Тема: „Підсумкове заняття”

.Мета:

Привітати гуртківців та присвоїти їм звання “Народні артисти ДНЗ№ 46” з врученням пам'ятних дипломів та свідоцтв “Про проходження курсу акторської майстерності”. Провести концертну програму за бажанням дітей.